

ÉLETÜNK

XLI. évf. 4. szám (41. Jg. Nr. 4)

Az európai magyar katolikusok lapja

2009. április

A SZENTATYA A HÁZASSÁGRÓL

Az idei év elején a Szentatya kihallgatáson fogadta a Rota Romana bíróság „ügyhallgató prelatusait”, azaz bíróit. Az intézmény az Egyház rendes fellebbviteli bírósága.

A hagyományos kihallgatás során a Szentatya rendszerint az egyházi igazságszolgáltatás számára kiemelkedő jelentőségű útmutatásokkal szolgál. Idei beszéde annak tisztázására irányult, hogyan kell értékelni a házasság megkötésére való képtelenség pszichikai okait. Az Egyházi Törvénykönyv szerint ugyanis a házasság megkötésére képtelenek, akik pszichikai természetű okok miatt a házasság lényegi kötelezettségeit nem tudják vállalni (1095. kánon).

Sok egyházi bíróságon ezen jogszabályra alapozva „túlzott mértékű és majdnem automatikussá” vált a tönkrement házasságok semmissé nyilvánítása, amint arra már II. János Pál pápa is rámutatott 1987-es beszédében. Ez a tendencia azonban a keresztény házasság értékét veszélyezteti, és botrányt okoz a hívők körében. Több mint húsz évvel a figyelmeztetés után XVI. Benedek ismét szükségesnek találta felhívni a figyelmet az 1095. kánon helyes értelmezésére, mert az akkori útmutatások szerinte nem találtak „megfelelő fogadatra” az egyházi bíróságokon.

A jelenlegi társadalmi-kulturális állapotokból kiindulva egyes szakértők egyenesen afelé hajlanak, hogy a szentségi házasságra való képességet eleve nem is volna szabad feltételezni. Ezzel az „antropológiai pesszimizmussal” szemben a Szentatya határozottan leszögezi, hogy az embernek férfúi, illetve női természetéből fakadóan megvan az alapvető képessége a Teremtő szándéka szerinti házasság megkötésére. A képtelenség tehát minden esetben kivételként jelentkezik, és ezért azt kell bizonyítani.

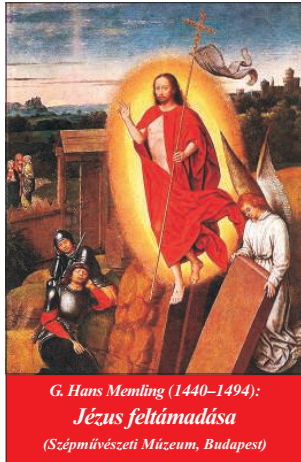
Féltreértésekhez vezet, ha a pszichológia kategóriáit és a manapság általánosan elterjedt antropológiai nézeteket egy az egyben alkalmazzák a szentségi házasság érvényességének megítélésére. Ennek elkerülése érdekében – II. János Pál 1987-es és 1988-as hasonló megnyilatkozásait idézve – XVI. Benedek négy alapvető különbség tudatosítását tartja fontosnak:

- A teljes pszichikai érettség a személyiség fejlődésének végző állomása, miközben a kánonjogban az érettség csupán az érvényes házasságkötéshez szükséges minimális feltételt jelenti.

- A házasságkötés akkor érvénytelen, ha valaki képtelen a beleegyezésre, nem pedig akkor, ha csupán nehézségei vannak e téren.

- A kánonjogban a normalitás fogalmába – az emberi személyi keresztény szemléletéből fakadóan – beleférnek „enyhe pszichológiai nehézségek” is, miközben a pszichológiai-pszichiátriai értelemben vett normalitás ezt kizárná.

(Folytatás a 4. oldalon)

G. Hans Memling (1440–1494):
Jézus feltámadása
(Szépművészeti Múzeum, Budapest)

A FELTÁMADT KRISZTUS MAGASZTALÁSA

Testvéreim! Szeretném, ha megértenétek, hogy a húsvéti misztérium új is, de régi is; örök, de időben történő is; mulandó, de enyészhetetlen is; halandó, de halhatatlan is.

Régi ez a húsvéti misztérium a mózesi törvény értelmében, de új a megtestesült Ige szerint; időben történő, ha mint előképet nézzük, de örök, mert kegyelemközlő; mulandó, mint a bárány feláldozása, de enyészhetetlen, Urunk életét tekintve; halandó, ha eltemetését nézzük, de halhatatlan, ha a halálból való feltámadását tekintjük.

A Törvény, az régi, de új az Ige; az előkép időbeli, de a kegyelem örök; a bárány mulandó, elenyészhetetlen azonban az Úr, akit ártatlan báránynak áldoztak fel, de Istentként támadt életre.

Mert mint juhot leölésre vitték, de ő nem volt juh; elnémult, mint a bárány (Iz 53, 7), de ő nem volt bárány. Az előkép szétfoszlott, és a valóság megmaradt: a bárány helyett Isten van, a juh helyett ember, az emberben pedig Krisztus, aki mindent magába foglal.

Tehát a bárány feláldozása és a régi húsvét ünneplése, sőt maga az egész törvény Jézus Krisztusban véget ért. Ómíatta volt minden az Ószövetségben, és még inkább ómíatta van minden az Újszövetségben.

A Törvény ugyanis Igévé vált, a régi újjá vált (mindkettő pedig Sionból és Jeruzsálemből eredt), és a parancsolatból kegyelem lett, az előképből valóság, a bárányból Isten Fia, a juhból ember, az emberből Isten.

Urunk ugyanis Isten letéte magára vette az emberi természetet, szenvedett a szenvedőkért, fogoly lett a bilincsbe vertekért, halálra ítélték a gonosztevőkért, eltemették őt a megholtakért, de feltámadt sírjából, és ezt a nagy Igét sugározta a világba: Ki az, aki ítéletet mond felettem? Alljon hát elem (vö. Iz 50, 8). En feloldottam az elítéltet, életre keltettem a halottat, és az eltemetettet a sírből feltámasztottam. Ki mer ellentmondani nekem? Hiszen én vagyok a Krisztus, aki a halált megsemmisítettem,

(Folytatás a 8. oldalon)

HÚSVÉT AZ ÉLET SZOLGÁLATA

Írta: Varga Lajos váci segédpüspök

Leggyakoribb imádságunk a Miatyánk. Ebben a következő kéréssel fordulunk Istenhez: „Bocsásd meg a mi vétkeinket, mint ahogy mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”. Ezt a felajánlást bizony nehéz megtartani. Sokszor úgy érezzük, hogy méltatlanul bántak velünk embertársaink, ezért haragot érzünk magunkban velük szemben. Mióta világ a világ, áll a törvény, hogy aki sértve érzi magát, gondolkodjék el azon, hogy aki megbántotta, vajon jó-e számára?

Ilyenkor arra kérdezzük rá, hogy a bennünket megbántó embertársunk léte önmagában véve értéket képvisel-e. Megengedhető-e egyáltalán, hogy létezzon, vagy el kell pusztítani, mert ezt követően már bizonyos, hogy nem árt hat nekünk. A történelem folyamán sokszor megesett, hogy az ellenségnek vélt személyek megsemmisítésére kimondták az ígert. Ez olykor együtt járt különböző népcsoportok vagy társadalmi osztályok megsemmisítésével, de legalábbis részlegesen. Az ilyen fajta döntéseknek igen sok áldozata volt. A szeretet és a harag, melyek egymással ellentétes érzelmet fejeznek ki, az élet és halál misztériumába vezetnek bennünket. Ez a titok átszövi az egész emberiség történetét.

A Bibliában ott olvassuk, hogy az első emberek, akik az Éden kertjében voltak, szembeszegültek Isten parancsával, és kiűztek a Paradicsomból. A kert közepén az élet fája, valamint a jó és gonosz tudásának fája állott. A jó és gonosz tudásának fájáról ettek, de ez nem vezette el őket az élet fáján termő gyümölcs megízleléséhez, sőt később Káin megölte testvérét, Ábelt. A tudás nem adta meg az élethez vezető utat, de Isten ebben a helyzetben is az élet megőrzője maradt. Megjelölte Káin homlokát, nehogy megöljék őt. Megtörténhetett volna, hogy Isten a bűn elkövetése, a tör-

A feltámadt Jézus. Pinturicchio (1454–1513) freskójának részlete (Palazzi Pontifici, Vatikán)

vény megszegése után megsemmisíti az embert? Hitünk szerint igen, mert Isten a teremtő, és ez a világ, amelyben élünk, léteben Tőle függ. A teremtett világ léte olyan, mint az emberi gondolat, mely tőlünk származik, és addig létezik, amíg mi gondoljuk. Megtörténhetett volna, de megsem történt meg! Az ember büntetésben részesült, hiszen az első emberek kiűztek a Paradicsomkertből. A bűn elkövetésével elvesztett valami az életükből.

(Folytatás a 6. oldalon)

ÓVAKODJUNK A GYŰLÖLETTŐL

Írta: Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek

Amikor Tyihon moszkvai pátriárka 1925-ben haldoklott, ezt mondta utolsó szavaival: „Az éjszaka hosszú és sötét lesz!”. A nemrégiben az Orosz Ortodox Egyház által szentelt avatott főpap már átélte a kommunizmus első hullámát Oroszországban, ezért előre látott vagy hetven évet, amelyben valóban lelki sötétség és éjszaka borult a világ egyik tájára, az a kommunizmus, mint istentelen ideológia szedte a lelkek és az életek áldozatait. Ma rájuk emlékezünk.

Dunapatajra, meg a Duna mentén, Solton, Kalocsán, Kecelen már nagyon korán, 1919-ben megmutatta az igazi arcát a kommunizmus. A maga véres valóságát. Az áldozatok között volt a keceli káplán is, akit lelőttek, és a plébános is épphogy csak el tudott menekülni. Az érseki palotában még mindig látható a nyoma a „lenin-fiúk” garázdálkodásának, akik törtek-zúztak, a képeket hasogatták szuronyos puskákkal. Megalázták a kalocsai érseket is.

Miután elvégezték Kalocsán a hóhér-munkát – 19 embert fölakasztottak –, az érsekség dísztermében nagy lakomát csaptak. Teljesen kifordultak magukból ezek a pribékek. És mennyi minden történt később. Igaz, a végén már megszélidült a kommunizmus, és sokan sajnos nosztalgikusan emlékeznek rá, de ha az igazi valójával szembesülünk, rá kell jönnünk, hogy egy csöppet sem volt különb, mint a náciizmus. Sőt még

több halottja volt, mintegy 100 millió világszerte.

Hogyan jutott ide az emberiség? Nemcsak gazdasági okai voltak, noha létezett ténylegesen elnyomott proletariátus. De az a proletariátus már istentelenné lett nevelve, materialistává és erőszakossá. Hiszen a kommunizmusnak az egyik ideológiai elmélete az osztályharc volt, amikor arra készítettek embereket, hogy öljenek meg másokat. Volt olyan kommunista vezér, akinek az volt a jelmondata: Inkább kilenc ártatlan ölünk meg, mint egy osztályellenség elfusson. Megtörtént az is, hogy gyermekeket béreltek föl arra, hogy jelentsek föl a szüleiket. Egy ilyen gyereknek szobrot emeltek a Szovjetunióban, oda jártak a pionírok az úttörőavatásra. Már gyerekkortól minden addigi erkölcsi rendnek teljesen ellene mondtak, így a szülő iránti szeretetnek, tisztelőnek, az emberségnek.

(Folytatás az 5. oldalon)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

XII. Piusz és a holokauszt:

Elmarasztalni vagy felmagasztalni?

Az *Életünk* márciusi számában a „*Lenne egy kérdés-em...*” rovat olyan témát tárgyalt meg, amely január vége óta az egész világsajtót foglalkoztatta: XVI. Benedek pápa az Egyház egységének helyreállításáért érdekében feloldozott négy tradícionista püspököt a kiközösítés alól; utólag derült ki, hogy egyikük érthetetlen okokból tagadta, hogy a hitleri zsidóüldözések során 6 millió zsidót mészároltak le, és kétségbe vonta a haláltáborokban a gázkamrák létezését is. A pápa ugyan többször nyilvánosan elhatározta magát ettől az állásponttól, de az ügy még nincs lezárva.

Ez alkalommal egy másik pápa, XII. Piusz magatartásáról lesz szó, tekintve, hogy már pápává választása előtt is, mint vatikáni államtitkár, szembesült a nemzetiszocializmus antiszemitizmusa, a „végmegoldás”-ra (Endlösung), azaz a zsidóság kiirtására törekvő politikájával.

Ismertes, hogy a Pacelli pápa nyilvános reakciói a fajmádó, népirodai ideológia propaganda-hadjáratára óvatosak, inkább tartózkodóak voltak. Ezt egyesek, köztük a német színpadi szerző, Rolf Hochhuth és a „holokauszt” történetírói közül többen úgy értelmezték, mintha XII. Piuszban nem lett volna meg a bátorság, hogy felemelje szavát, vagy nem fogta volna fel az ügy fontosságát, vagy egyenesen antiszemita szimpátiái lettek volna. A válasz az Egyház részéről az efféle vádaskodásra nem várható magára, viszont eltartott egy darabig, amíg a vatikáni titkos levéltárból és egyéb forrásokból össze lehetett gyűjteni a dokumentációt a vádak cáfolatára.

A kérdés a közelmúltban ismét aktuálissá vált. 2008. október 9-én emlékezett az Egyház XII. Piusz halála 50. évfordulójára. Ebből az alkalomból Rómában kiállítást nyitott a nagy pápa emlékére, amely március 7-ig Berlinben, a charlottenburgi kastélyban volt, utána pedig Münchenben és az Egyesült Államokban lesz megtekinthető. Az ugyanabban az időben ülésező Püspöki Szinódus során, XII. Piusz szerepe kapcsán heves vita robbant ki, amikor a Szinódusra meghívott haifai főrabbi, Shear Yashu Cohen egy interjúban élesen kritizálta a XVI. Benedek által tartott emlékmisést és XII. Piusz boldogávvatásának tervét. Az atmoszféra változatlanul feszült, amióta kitűdött, hogy XVI. Benedek „lehetőleg hamarosan” a Szentföldre látogat.

A „Christ in der Gegenwart” című német katolikus hetilap az év 2., 3., és 4. száma a würzburgi egyháztörténezmű, Dominik Burkard tollából három különösen alapos dokumentációt cikket közölt, amelyek igyekeznek a legújabbban közzétett források figyelembevételével tárgyilagosságot adni a kérdésről.

Szemponctok a Vatikán magatartásának megértéséhez

A jeles würzburgi történezmű, mielőtt mondanivalóját tíz tételben összefoglalná, a következőképpen fogalmazta meg azokat, amelyekre itt nem tudunk kitérni, amelyekre az év karácsonyi izenete (XII. Piusz elítéli a „nemzeti vagy faj hovatartozásuk miatt” halállal büntetett ártatlanok százezreinek meggyilkolását).

A hollandiai vérengzés (A holland püspökök tiltakozása a zsidók deportálása ellen kiváltja a náci bosszúját).

A Szentszék semlegessége (XII. Piusz nem akarta törésre vinni a dolgot, nehogy jogcímét szolgáltatson az egyházüldözésre).

A Szentszék megnyilatkozásai a fajgyűlölet ellen (Már 1934-ben elítélte és indexre tette a Vatikán a nemzetiszocialista ideológia nyolc iratát).

A Vatikán három nemzetiszocialista „eretnkséget” elítélő irata: a faji istenítést, a radikális nacionalizmust és a totális államot („Szillabusz” – nem jelent meg).

XI. Piusz által tervezett Enciklika a fajgyűlölet ellen – 1938.

(A dokumentum a pápa halála miatt – 1939. február 10. – nem látott napvilágot)

XI. Piusz „Mit brennender Sorge” kezdetű körlevele a nemzetiszocializmus ellen (1937) – Pacelli államtitkár maga is részt vett a szöveg megfogalmazásában.

Dominik Burkard nézete szerint a nemzetiszocializmus elítélő illetve a zsidókérdésben állást foglaló tervebe vett vatikáni dokumentumok közöttélelnek elmaradása Pacelli/XII. Piusz magatartására vezethető vissza, aki következetesen vonakodott a diplomácia eszközeit felcsérelni a közvélemény által hatásosabbnak tartott egyértelmű elítélő nyilatkozatokkal. Mindazonáltal tagadhatatlan, hogy diplomáciai úton és konkrét segélyakciók révén mindvégig igyekezett életet menteni.

Tíz tétel Pacelli/XII. Piusz megértéséhez

A fenti témával foglalkozó és újabban előkerült forrásokra is támaszkodó cikksorozatát Dominik Burkard tíz tételben foglalja össze. A következőkben ezeket szeretném – lerövidítve és a lényegre szorítkozva – olvasóimnak elémenni.

1. tétel: Jóllehet a harmincas évek elején a Szentszék a zsidókérdést a fajüldözés részeként tekintette és a természetjog alapján megválasztotta, a vatikáni napilap, az „Osservatore Romano” és a jezsuiták folyóirata, a „Civiltà Cattolica” révén világosan elítélte a faji ideológiát.

2. tétel: Már jóval a náci fajgyűlöli politika tetőpontja előtt, az osztrák Huda püspök kezdeményezésére, a Vatikán mintegy nyolc nemzetiszocialista és fajgyűlölő iratot, köztük Alfred Rosenberg alapvető „Mythos des 20. Jahrhunderts” (A 20. század mítosza) című művét indexre tette. Ugyanakkor – mint jeleztük – elmaradt a tervebe vett „Körlevél a fajgyűlölet ellen” 1938-ban, és az 1942-ben a szövetséges hatalmak által kért egyértelmű elítélése a német zsidóüldözésnek. A megjelölt dokumentum általánosságokban merült ki.

3. tétel: Minden jel arra mutat, hogy Pacelli volt az, aki a Szentszék valamennyi, a nemzetiszocializmust elítélő, nyilvánosságnak címzett deklarációját megakadályozta. Így nyilatkoznak a pápa közvetlen munkatársai is.

4. tétel: Pacelli nem volt se teológus, se lelkipásztor, hanem igaz-érig diplomata: „Róma leghatékonyabb diplomataja”. Egész pályafutása a diplomácia síkján folyt le, kiképzése, a körök, amelyekben mozgott, a rábízott feladatok, 13 évig nuncius Németországban és közel 10 évig bíboros-államtitkár. Nem lehet tehát rossz néven venni tőle, ha a diplomácia módszereit tekintette az egyetlen megbízható útnak konfliktusok békés rendezésére, a tárgyalást a megoldások keresésére, ezzel szemben egyéb eszközöket gyanakvással fogadott, így a nagy nyilvánosság bekapcsolását politikai, etikai, emberjogi célok elérésére, azaz pontosan azt, amit ma a polgári társadalom követel.

5. tétel: A nemzetiszocialisták dühödt, egyházellenes, erőszakról sem visszariadó reakciója a Szentszék néhány kiszáradt állásfoglalására (a Rosenberg „Mythos” indexre tételére, a „Mit brennender Sorge” óvatosan fogalmazott körlevélre) és nem utolsósorban a

német püspökök 1938. augusztusi körlevelére, amely felpanaszolja „a katolikus élet szétrombolását”, sőt „a kereszténység kiirtása” tervét, érthetővé teszi, hogy Pacelli a nyilvánosság előtt egyre inkább a „hallgatás” stratégiáját választotta és céljai elérésére a diplomácia titkos módszereivel foglalkodott. Mindenesetre nem akart ürügyet szolgáltatni a német kormánynak a Szentszékkel még fennálló cérnaszál-kapcsolat megszakítására.

6. tétel: Elterjedt nézet, hogy Pacelli a „vörös” bolszevizmussal szemben keményen elutasító magatartást tanúsított, ismerte a tanácsköztársaságok vérengzéseit. Elképzelhető, hogy a „barna” diktatúrát a kisebb rossznak tartotta.

7. tétel: Bizonyos esetekben kifolyólag Pacelli magatartását egyesek azzal magyarázzák, hogy nem tartotta a Szentszék feladatának, hogy nyilvánosan állást foglaljon, hanem a helyi püspököknek. Ezzel nem áll ellentétben, hogy a Vatikán két esetben felemelte szavát: 1938-ban az olasz faji törvények ellen és 1943-ban a római zsidók deportálása ellen. Mindkét esetben ugyanis a pápa, mint Róma püspöke tiltakozott, és befolyása a katolikus Olaszországban nagyobb volt.

8. tétel: 1933-ban a Vatikánnak szándékában állt a német faji törvények ellen fellépni. Később ettől elállt, azon a címen, hogy így olyan fellépést a német kormány a belügyekbe való beavatkozásnak tekinthetne.

9. tétel: Jóllehet tartózkodott a fajlemélet nyilvános elítélésétől, Pacelli nem habozott diplomáciai jegyzékeiben a meghatározottan állást foglalni a fajimádatról, mint válaszpótlékkal szemben, amely materializmusba vezet.

A zsidóüldözés elleni nyilvános fellépés helyett Pacelli már mint államtitkár és később, mint pápa, konkrét segítséget nyújtott vezélyeztetett zsidó személyeknek. Ismeretes, hogy a Vatikánban számszámra találtak menedéket és jóformán minden kolostor bujtatót ilyeneket. Nem túlság az állítani, hogy jóformán minden Olaszországban életben maradt zsidó megmenekülését – legalább közvetve – XII. Piusznak köszönhetette. XII. Piusz felé a hála ezért 1944-től fogva számtalanszor kifejezésre jutott. Két példa: a jeruzsálemi főrabbi, Isaak Herzog megrendítő levélben köszönetet mond a pápa segítségéért, a római főrabbi pedig megkeresztelkedett.

10. tétel: 1945 után meglepő változás állt be XII. Piusz nyilvános megnyilatkozásai terén. Főleg 1950-től fogva jóformán nem volt téma, amelyhez ne szőtt volna hozzá nyilvánosan. Feltételezhető, hogy ő maga is helyesnek tartotta ezt a nyilvános szereplést és szenvedett amiatt, hogy ezt előtte mellőzni volt kénytelen, nehogy megnyilatkozásai révén többet ártsón, mint használna.

Elmarasztalni, vagy felmagasztalni?

Dominik Burkard tanulmánya és tíz tetele meg nem ad végleges választ erre a kérdésre. Mindenesetre tévedéshez vezet, ha egy történelmi személyiséget a történelem egy későbbi szakaszának szempontjai alapján akarunk értékelnéi. Egy pillanatilag nem lehet kétes, hogy Pacelli/XII. Piusz a legjobb tudása és lelkiismerete szerint cselekedett. Meggyőződése volt, hogy az adott körülmények között nincs más lehetősége, mint a csendes diplomácia útján elérni az elérhető. Feltehetően ilyen szempontot irányították a bíborosi kollégiumot, hogy XI. Piusz halála után – a szokástól eltérően – annak államtitkárát válasszák meg utódul. Tehát elmarasztalni? A rendelkezésre álló adatok alapján – semmi esetre. Felmagasztalni? Várjuk meg, hogy minden irat rendelkezésre álljon. De emberileg – mindenesetre. Mert valóban „Pastor Angelicus” volt.

Frank Miklós

IMASZÁNDÉKOK

Áprilisra

I.

Általános szándék: Hogy az Úr bőszeges terméssel áldja meg a földművesek munkáját, a gazdagabb népeket pedig tegye érzékeny a világban fennálló éhezés drámájára iránt.

Megbízható számítások szerint Indiában a legutóbbi tíz év során kb. 150 000 földműves lett öngyilkos. Tartozásaik súlyát kibírhatalannak érezték; a piac szigorú feltételei, egyéb tényezőkkel együtt, helyzetüket elviselhetetlenné tették. A harmadik világ más országaiban is fennállnak nyomorhelyzetek; gazdaság szerkezeti igazságtalanság, természeti csapások, cségtelen, sőt korrupt kormányprogramok okozzák. Hazánkat is szorongatják az állandó és súlyos mezőgazdasági nehézségek.

A földművelés ilyen állapota az éhezés drámájával együtt a Katolikus Egyház főpásztorát is aggasztja. Arra készíti, hogy az országok felelősei hatékony, a mezőgazdasági technika modernizálását meg a banki világ és a számvitel tisztességét előmozdító politikára szólítsa fel, a keresztény nép egészétől pedig ilyen tartalmú kitartó imát kérjen.

Jó minőségű vetőmag és talajjavítás korunk igéretes vívmányai közé tartoznak. Hiányzik viszont e vívmányok és egyéb segédesszközök igazságos, méltányos elosztása. Gazdag országok állami támogatással védik földművelésüket; ez azonban az eszköztelen szegény országok kárára történik.

A 2000-es Szentévi novemberében a mezőgazdasági világ is megünneplelte a jubileumot Rómában. II. János Pál alapvető keresztény szempontokról szól a zárandokokhoz. A föld a teremtő Isten tulajdona. A természeti kinccsek mai felhasználása, az iparosítás nyomása nem mindenestől felel meg a Teremtő tervének. Isten az emberre bízta a földet: „Töltsétek be, vessétek uralmatok alá; uralkodjatok a tenger halain és az ég madarain!”. Használjatok, nem visszaéléstől; az Istennel való együttműködésről, nem abszolút és önző birtoklásról van szó. A biotechnológia helyes kiértékelése nem jöhet létre csupán a közvetlen gazdasági érdekek szerint; szigorú tudományos és etikai vizsgálatnak kell a használatot megelőznie. Isten atyai szívtől indíva bízta ránk a földet; a föld szociális, egyetemes emberi rendelkezése alapvető, elsőrendű szempont a helyes használathoz.

Szükséges még, hogy imánkat egy nagyon szomorú, csüggesztő tény anélkül állhatatosabbá és buzgóbbá tegye. 1996-ban az élelmezési világszűcs feladatunk tézte ki, hogy 2015-ig a világ éhezők száma a felére csökkenjen. Nos, ma 820 millióval többen éheznek a világban, mint 1996-ban, és ez a szám jelenleg évi négy millióval nő. Ezek az adatok ijesztők, még ha számításba vesszük is a világ népességének állandó gyors növekedését.

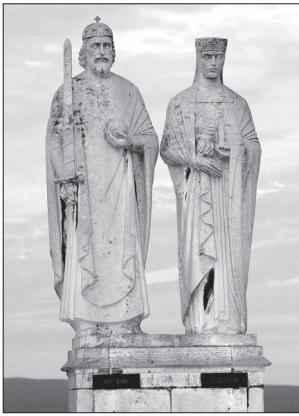
II.

Missziós szándék: Hogy a keresztények, akik olyan térségekben tevékenykednek, amelyekben a szegények, a gyengék, a nők és a gyermekek életkörülményei a letragikusabbak, a remény jelei legyenek, a közösségvállalás és a szeretet evangéliuma mellett tanúságtételüknek központjában.

Főleg olyan vidékekről szól ez a szándék, ahol háború, természeti csapás, súlyos társadalmi igazságtalanság, kényszerű elvándorlás, anyagi források hiánya uralkodik. A szándék megnevezzi azokat, akik az ilyen helyzetet a legjobban megszenvedik: „a szegények, a gyengék, a nők, a gyermekek”.

(Folytatás a 4. oldalon)

JUBILEUMI RENDEZVÉNYEK VESZPRÉMBEN

Ezeréves megyék címmel nagyszabású jubileumi rendezvénysorozattal készül Veszprém, Zala, Pest és Fejér megye, valamint Veszprém, Esztergom és Szentendre városa annak az évfordulónak a megünneplésére, amelyre egy Szent István király által 1009-ben kiadott oklevélben olvasható utalás.

A Veszprém megyei Súlyban keltezett adománylevelében említik ugyanis először a felsorolt megyéket és városokat, valamint a veszprémi püspökséget. Az oklevélben Szent István négy vár, Veszprém, Fejér, Kolon (Zala) és Visegrád (Pest) megyéjét a veszprémi püspök joghatósága, azaz egyházi fennhatósága alá rendeli – ami azt jelenti, hogy e területeken is gyakorolhatja a továbbiakban a lelki jogokat a püspökség. Az adománylevel IV. Béla király által 1257-ben átirat és megerősített változatát ma a Veszprémi Érseki és Főkáptalani Levéltár őrzi.

Az egész éves programsorozat összekapcsolódik számos egyházi rendezvénnyel Veszprémben is. Ezek egyik legjelentősebb állomása lesz a Gizella napok rendezvénysorozatának hagyományos nyitó szertartása a veszprémi várban május 9-én, amelynek az ezeréves jubileum mellett különös aktualitást ad az is, hogy Boldog Gizella halálának 950. évfordulója is emlékezzünk idén. Az érsekség ez alkalomból országos zarándoklatot hirdetett, az ünnepélyes megnyitó szentmisére Márfi Gyula érsek meghívta Erdő Péter bíborost, Juliusz Janusz nuncius és a Magyar Katolikus Püspöki Kar tagjait. A megnyitó előtti napokban Magyar szentek és boldogok címmel reprezentatív kiállítás nyílik a Gizella Királyné Múzeumban, ahol látható lesz Somogyi Győző festőművész emlékeztető magyar szentekről festett sorozata. A kiállítás központi része Boldog Gizella életével, megyei emlékeztetővel foglalkozik majd. Erre az alkalomra szeretnék elkérni a Münchenben őrzött Gizella-keresztet is, melyet a királyné készíttetett és adományozott édesanyja, Burgundi Gizella regensburgi zárdában lévő sírjára, s szeretnék e napra elhozni a Parlamentből a Szent Koronát is.

A négy megyés rendezvénysorozat központi eseménye lesz a május 23-án Súlyban megrendezendő ünnepi megyegyűlés, amelyen részt vesz a négy megye teljes közgyűlése is. Itt Márfi Gyula veszprémi érsek mond ünnepi beszédet. A megyei testületek elfogadják majd egy ünnepélyes határozatot az ezeréves magyar megyerendszer, a Szent István-i örökség megőrzéséről, megtartásáról. A megyei elnökök emlékfát ültetnek az Árpád-kori (Szent István vértanú tiszteletére benediktált) templom (ma református templom) melletti ligetben. Erre az alkalomra kibocsátanak egy díszes jubileumi emlékérmét is.

Toldi Éva

PÜSPÖKSZENTELÉS NAGYVÁRADON

Ünnepi szentmise keretében szentelték püspökké és iktatták hivatalába március 7-én Böcskei Lászlót, akit tavaly december 23-án nevezett ki a Szentatya a Nagyváradai Egyházmegye 82. főpásztorának. A szertartást a zsúfolásig megtelt nagyváradi székesegyházban tartották, a szentelést Roos Márton temesvári megyéspüspök és a két társszentelő, Ioan Robu bukaresti érsek, az egyházmegye metropolitája és Bábel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek végezte. Az új főpásztor jelmondata: **Fidem conforta! (Erősítsd hitünket!)**

A beiktatási ünnepségen számos egyházi és világi személyiség volt jelen: a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia részéről Teryák Csaba egri érsek, Mayer Mihály pécsi, Pápai Lajos győri, Bosák Nándor debrecen-nyíregyházi, Spányi Antal székesfehérvári, Veres András szombathelyi, Beer Miklós váci, Kocsis Fülöp hajdúdorogi püspök, Udvardy György és Cserháti Ferenc esztergom-budapesti segédpüspökök, Varga Lajos váci segédpüspök és Gyulai Endre nyugalmazott szeged-csanádi püspök; a határon túli egyházmegyékből részt vett a szertartáson Majnek Antal munkási és Német László nagybecskereki püspök.

A négy nyelven – magyarul, románul, németül és latinul – folyó szentmise kezdetén Roos Márton püspök köszöntötte az egybegyűlteket. A megyéspüspökké történő kinevezéséről szóló okmányt Francisco Javier Lozano érsek, pápai nuncius olvasta fel latin nyelven, majd Fodor József általános helynök magyarul.

Szentbeszédében Roos Márton Böcskei Lászlóhoz intézte szavait, aki vele tizenhét évig dolgozott együtt a temesvári püspöki hivatalban, és aki az elmúlt tíz esztendőben a helyettese volt. Emlékeztetett: a Nagyvárad és a Temesvári Egyházmegyeek alapításuktól kezdve szomszédosak, megosztják egymással az örömet és a szenvedést. A két egyházmegye közti jó kapcsolatot jelzi, hogy a főszenelendő püspök a nyolcadik olyan főpásztor, aki a Bánságból Nagyváradra került. Fontos, hogy szolgálatát kellő elhivatottsággal, megf-

toltsággal és Isten iránti hűséggel végezze, hiszen a püspök főtanító, főpap és főpásztor egy személyben.

A püspökszentelést követően Tempfli József eddigi megyéspüspök köszöntötte

Böcskei László, a Nagyváradai Egyházmegye 82. főpásztor

az új főpászort, majd hálát adott a szolgálata során Istentől és az emberektől kapott jóért. A jelenlevők hosszan tartó tapsal mondta köszönetet Tempfli Józsefnek szolgálataért. A Román Püspöki Konferencia nevében Ioan Robu elnök, bukaresti érsek, az egyházmegye met-

ropolitája üdvözölte Böcskei Lászlót, és köszönetet mondott Tempfli József püspöknek eddigi tevékenységéért.

A más vallású román főpapokat képviselő Szofronije nagyváradi ortodox püspök a Román Ortodox Egyház Szent Szinódusának a jókívánásait továbbította. Tökés László királyhágómelléki református püspök azon reményének adott hangot, hogy a tordai vallásbéké és a temesvári ökumené szellemében protestánsok és katolikusok közös erővel küzdenek majd tovább hűvéért és a nemzet fennmaradásáért, együtt haladva a szeretet, a megbékélés és a demokrácia útján. Az egyházmegye katolikus híveinek a nevében Szabó Ödön, a székesegyházi káptalan és a nagyváradi papság nevében pedig Fodor József általános helynök köszöntötte az új főpászort.

Püspöki székfoglaló beszédében Böcskei László azon meggyőződésének adott hangot, hogy a bazilikában lezajlott események által tulajdonképpen megvalósult mindaz, amit Krisztus ránk hagyott a mennybemenetele előtt: az örömhír terjesztése olyan kiválasztott személyek által, akik erre küldetést kapnak. „Meggyőződésem, hogy az evangéliumi örömhír mint életet adó igazság nyilvánul meg keresők és sokszor tevelygő világunkban” – fogalmazott a főpásztor. Hangsúlyozta: Szent Pál tanításai meghatározó szerepet töltenek be az életében, az apostol szavait követve hiszi, hogy a hívek az Egyház építői. Néha törekények és gyengék, de megbízhatók, hiszen előttük az alap: Jézus Krisztus. Erre kell helyezni a Nagyváradai Egyházmegye jövőjét is, ennek szellemében, örömmel, összefogással és hittel kell munkálkodni a gondviselő Isten szeretetétől kisérve egy szűz és boldogabb jövő reményében.

**Ciucur-Losonczy Antonius/
Magyar Kurír**

AZ ALAPÍTÓ SÍRJÁNÁL

A római Szent István Házat fenntartó és működtető alapítvány tagjai a jelenlegi elnök, Ruppert József piarista generális-asszisztens és Németh László pápai prelátus, a Pápai Magyar Intézet rektorának vezetésével március 8-án felkeresték Egerben Mester István sírját.

A székesegyház altemplomában Teryák Csaba egri érsekkel szentmisén vettek részt, majd koszorút helyeztek el a sírnál. A főcelebráns egri érsek beszédében kiemelte: miután előjárói Mester István tanulmányai folytatására 1947-ben Rómába küldték, ő Mindszenty József hercegprímás letartóztatását látva nem tért vissza Magyarországra, ám 1984-ben bekövetkezett haláláig folyamatosan karitatív segítséget nyújtott az arra rászorulóknak.

Zágon Józseffel létrehozta a Szent István Alapítványt, hogy Fáy Erzsébet segítségével felépítsék a római Szent István Házat, mely az emigráns papok és a zarándokok szálláshelye lett.

Bókay László/MK

PRO ECCLESIA HUNGARIAE

A milánói magyarok március 1-jén ünnepelték 60. évfordulóját annak, hogy Milánóban havonta tartanak szentmisét a magyar közösség részére. Az ünnepi alkalmon részt vett Cserháti Ferenc, a külföldi magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott püspök is. Az ünnepség során Izmindy Antal kitüntetésének átadására is sor került.

A szaléziek kápolnájában bemutatott szentmisén Balassa János, Magyarország szentszéki nagykövete, Hetényi Géza főkonzul, valamint a torinói, a padovai, a velencei és a párizsi magyar közösség képviselői is jelen voltak.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Izmindy Antal oratoriánus atyának adományozta a Pro Ecclesia Hungariae-díjat. A kitüntetett 1956-tól Bresciában él, 1973 óta kapcsolódott be a magyarok lelkipásztori szolgálatába. Váratlan betegsége miatt ikerhúga vette át a kitüntetést Cserháti Ferentől.

Németh László

MEGEMLEKEZÉS APOR GÁBORRÓL

Halálának negyvenedik évfordulóján, február 21-én Apor Gábor volt vatikáni követre emlékeztek a római Campo Verano temetőben.

Hazánk szentszéki nagykövete, Balassa János, továbbá a római Szent István Alapítvány nevében Ruppert József SchP elnök, valamint Szokoly György és Rabi József, az Olaszországi Magyar Katolikus Misszió részéről pedig Németh László főlelkész róta le a kegyeletét a sírnál.

Apor Gábor (1889–1969) a két háború között a budapesti külügyminisztériumban dolgozott, majd 1939 és 1945 között a Szentszéknél képviselte Magyarországot. Később a Szuverén Máltai Lovagrend olaszországi nagykövete lett, illetve a Szent István Házat létrehozó alapítvány tagjaként, a Külföldi Magyar Katolikus Akció, és a Magyar Máltai Lovagok Szövetsége elnökeként játszott jelentős szerepet az olaszországi magyar emigráció életében.

Érszegi Márk Aurél

Gyermekeknek

ISTEN BÁRÁNYA

Egyszer régen megkérdezte valaki a hittanórán a képlán atyát: miért nincs lefestve a templomban a húsvéti nyuszi, meg a piros tojás? Merthogy a húsvéti bárány ott van, ráadásul a tabernákulum ajtajára domborítva.

Ugye ti tudjátok már a választ? De ha tudjátok is, talán nem árt elismerni, meg aztán hátha van olyan is, aki még nem tudja...

Szóval, a húsvéti bárány ábrázolása Krisztusra utal, sőt Őt magát jelenítjük meg bárányként. De nem ám valamilyen közönséges bárányként, hanem Isten bárányként. A teológia tudománya azt mondja arról, hogy a húsvéti bárány Jézus áldozatának a jelképe, aminek már az Őszövetségben is volt egy előképe. Tudjátok, mi? Az Ábrahám által feláldozott kos. Az a réges-régi véres áldozat az

elkövetkező, mindent megváltó, megújító, de mindenekelőtt kiengesztelő jézusi áldozatnak a burkolt megjövendölése. Ez persze csak akkor vált felismerhetővé, amikor bekövetkezett a Megváltó, vagyis Krisztus áldozata, ami ugyanolyan véres volt, mint az őszövetségi bárányé. Magát az Isten Fiát szegezték közel 2000 évvel ezelőtt a keresztre.

A nyuszi, meg a tojás, de akár a húsvéthétfői locsolás is – más kategória, a népszokások köréhez tartoznak. Kedves és tartalmas dolgok ezek is, de nem témái igazán a hittanórának, s nem témái a templomi freskóknak. Azért ezeket is szabad szeretni, meg aztán gazdagítani is az életünket valamiképpen. De tudnunk kell, örök életet csak Istentől, az Ő áldozati bárányának áldozatától várhatunk. **András bácsi**

Fiataloknak

A JÓ PÁSZTOR

Az idén már 46. alkalommal imádkozik az Egyház világszerte a papi és szerzetesi hivatásokért. Az Egyház kéri az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az Ő aratásába. Csak így teljesülhet az apostoloknak adott küldetés: „Menjete az egész világra és hirdessétek az Evangéliumot minden teremtménynek” (Mt 28,19). Jó Pásztor vasárnapján az Egyház ebben az esztendőben is a húsvét, a feltámadás fényében szemléli a jó pásztor alakját, személyét. A Szentírás gyakran használja a nyájára féltő gondolat vigyázó pásztor képét, amikor Istenről és az Ő népről beszél. S ez vonatkozik Jézusra is. Ő a Jó Pásztor, Ő az, aki – ellentétben a fizetett szolgálkkal, béresekkal – életét is odaadja juhaiért. Ennek a teljes odaadásnak, önfeláldozásnak alapja az a ragaszkodó, hűséges szeretet, ami kész mindent megtenni a rábizottakért...

Ez a végsőig elmenő szeretet kell jellemezze tanítványait, akik az Ő követésére vállalkoznak. Természetesen elsősorban vonatkozik ez a papságra, a szerzetesekre és szerzetesnőkre, ugyanakkor mérce ez minden megkeresztelt ember számára. Aki pásztorként Krisztus követésében jár, a Jó Pásztor lelkületével fordul az emberek felé, az teljesíti igazán keresztény hivatását-küldetését. Ismerni Krisztust, mindennap érezni az Ő közelségét, ráhagyatkozni az Ő gondoskodó, féltő irányítására, ez a felszentelt és megszentelt élet alap-törvénye...

Kérjük Jó Pásztor vasárnapján a mindenható Istent, hogy mindazok, akik erre az életre, életformára hivatást éreznek, boldog, kitárt szívvel „Igen” tudjanak mondani. Ez a válasz megváltoztathatja a világot, ez az „Igen” üdvösségünk záloga... **Pál atya**

IMASZÁNDÉKOK

(Folytatás a 2. oldalról)

Egyházi tényezők, amelyek a megoldáson fáradoznak (csendesesen igen sokat tesznek): papok, Istennek szentelt személyek és közösségek, katekéták, keresztény (karitatív) szervek, közösségek. Mind ezek a vidékek, áldozatok és egyházi tényezők beletartoznak imádságunkba.

XVI. Benedek pápa *Deus caritas est* enciklikájából (2005. december 25.) lássunk néhány gondolatot (33. pont). Az Egyház karitatív munkájának végzőit ne a világ fejlesztésére sarkalló ideológiák indítsák, hanem Krisztus szeretete. Krisztus az ő szeretetével meghódította a szívünket, felkeltette benne a testvérszeretet. Tevékenységünk kritériuma Szent Pál kijelentése legyen: „Krisztus szeretete sürgest bennünket” (2Kor 5,14.). Annak tudata, hogy Krisztusban Isten magát adta nekünk, egészen a halálig, arra ihlessen, hogy már ne önmagunknak éljünk, hanem neki és vele együtt másoknak. Aki Krisztust szereti, az szereti az Egyházat, és arra vágyik, hogy az Egyház egyre inkább annak a szeretetnek képe és eszköze legyen, amely Krisztusból árad. Minden katolikus karitatív szervezet személyezte az Egyházzal akar dolgozni, éppen ezért a püspökökkel, úgyhogy Isten szeretete elárasztassa a világot. Azáltal, hogy bekapcsolódnak az Egyház szeretetközösségébe, tanúi akarnak lenni Istennek és Krisztusnak, és pontosan ezen okból kívánnak jól tenni mindenkinek.

Nagy Ferenc SJ

A SZENTATYA...

(Folytatás az 1. oldalról)

• A házasságkötés csupán az érvényes beleegyezéshez elégséges képességet feltételezi, ami különbözik a boldog házassághoz való „ideális képességtől”.

Ami az Egyházi Törvénykönyvben foglalt „pszichikai természeti okok” miatti képtelenség fogalmának alkalmazását illeti, a Szentatyja felhívja a figyelmet, hogy azt a 2005-ben kiadott *Dignitas connubii* utasítás tovább pontosította. Ahhoz, hogy a házasság érvénytelenségét okozza, a szóban forgó pszichikai zavarnak a házasságkötés pillanatában is fenn kell állnia, az értelem alkalmazását, vagy az állapotot megválasztására irányuló döntést súlyosan zavaró jellegűnek kell lennie, illetve olyanak, ami a házasság lényegi kötelezettségeiből fakadó feladatok teljesítését lehetetlenné teszi, nem pedig csupán megnehezíti (vö. *Dignitas connubii* 209. cikk).

A házasságra való képességet nem aszerint kell megítélni, hogy a házastársak mennyire tudták megvalósítani azt a kötelezős szeretet- és életközösséget, ami a házasság lényege (vö. *Gaudium et spes*, 48.), vagy hogy boldog lett-e a házasságuk. Hanem az számít, hogy a megkötés pillanatában képesek voltak-e a házasságot létrehozó akaratnyilvánításra, hiszen a szentségi kötelek azáltal jön létre. A házasság érvényessége ezért nem is függ a felek későbbi viselkedésétől, később fellépő pszichikai zavaraitól.

Érszegi Márk Aurél

MEGRENDELHETŐ A SZÜLETENDŐ GYERMEK NEME, SZEM- ÉS HAJSZÍNE

Egy Los Angeles-i klinika új „szolgáltatásaként” a mesterséges megtermékenyítéssel létrehozott embriók genetikai előszűrésével olyan embriókat ültetnek az anyaméhbe, amelyek neme, szem- és hajszíne, valamint testmagassága megfelel a szülők kívánságának.

A Fertility Institutes klinikán alkalmazott genetikai eljárást (Pre-implantation genetic diagnosis, PGD) az 1990-es évek óta több ezer esetben alkalmazták súlyos rendellenességek szűrésére. Az intézmény honlapján azonban most már azt hirdetik, hogy a szülők megválaszthatják a gyermek nemét és egyes testi tulajdonságait is.

A klinika igazgatója, Jeff Steinberg „kozmetikai eljárásnak” nevezte a klinika által hamarosan „szolgáltatásként” bevezetendő genetikai szűrést.

Sok országban tilos a genetikai szűrés a nem megválasztása céljából alkalmazni, az Egyesült Államokban azonban szabad.

Az Országos Katolikus Bioetikai Központ igazgatója, Marie T. Hilliard

élesen bírálta az eljárást, melynek során „az élet megrendelhető árúvá válik”.

A szakember kétségbe vonta azt az állítást, hogy a genetikai szűrés segítségével elkerülhetőek a halálos magzati rendellenességek. „Valójában épp az ellenkezője történik. Több embrióhozna kell létre, mint amennyire szükség van, majd azokat a megfogant emberi lényeket, amelyek nemkívánatos tulajdonságokkal rendelkeznek, elpusztítják. Vagyis sokkal több emberi életet taszítanak a halálba, mint amennyit megmentenek”.

Hilliard arra biztatta a katolikusokat: ismerjék meg alaposabban, mi történik valójában a genetikai szűrés során. A bioetikus szerint azok a cégek, orvosok és más szakemberek, akik a genetikai szűréseket végzik, az abortusz legfőbb végrehajtói”.

A legvégző elutasítás, amelyet az ember elszívhat, az, ha a saját szülei vetik el, mivel nem olyan tulajdonságokkal rendelkezik, amilyeneket a szülők – akik őt »létrehozták« – óhajtanak”.

(Magyar Kurír)

ÍRORSZÁGBAN A TÖBBSÉG TÁMOGATJA A HÁZASSÁG INTÉZMÉNYÉT

Az Iona Intézet Írországban végzett felmérése szerint az írek kb. 60%-a szerint jobb a gyermek számára, ha szülei házassok.

A megkérdezettek 53%-a szerint a házasság a társadalom számára is jobb, mint az együttélés, s 92%-uk azt mondta, hogy a gyermeknek joga van mindkét szülővel együtt élni.

A konzervatív intézet vezetője szerint a társadalomnak sok csatlóval kapcsolatos vitás kérdésben kell döntenie. A felmérés eredményei igazolják: annak

ellenére, hogy a társadalomban egyre erősödő nyomás tapasztalható az élettársi kapcsolatok házassággal egy szintre emeléséért, a házasságnak a jövőben is kitüntetett védelmet kell élveznie, mivel a többség értéket lát benne – írja a Totalcatholic.com.

Az élettársi kapcsolatok száma ugyan a legutóbbi 2006-os népszámlálás szerint tíz év alatt négyeszeresére nőtt, a házasságkötések azonban egyre gyakoribbak; 2007-ben például 34%-kal többen kötöttek házasságot, mint 1998-ban.

(Magyar Kurír)

ESTERHÁZY JÁNOSRA EMLÉKEZTEK

Budapesten, a Szép utca 3. számú ház oldalán elhelyezett emléktáblánál gyülekeztek március 8-án a felvidéki és az anyaországi magyarok, hogy a Rákóczi Szövetség szervezésében rendezett Esterházy-memorializáción részt vegyenek.

Ebben a házban lakott budapesti tartózkodása idején 1940–1944 között gróf Esterházy János. A megjelenteket Martényi Árpád, az Esterházy János Emlék-bizottság tagja és a Rákóczi Szövetség szervezeti titkára köszöntötte. A több mint százfős megemlékező közösség Nagy Csaba tőrgatóművész és a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusát hallhatta. Ünnepi beszédet Erdélyi Géza mondott, a Szlovákiai Református Keresztény Egyház nyugalmazott püspöke, aki bizakodásának adott hangot, hogy a mártír gróf rehabilitációja hamarosan megtörténik és az őt megillető helyre kerül a példás életű keresztények sorában.

Az emléktáblát több politikai, társadalmi, ifjúsági és civil szervezet képviselője megkoszorúzták.

Az ünnepség a Magyarok Házában folytatódott. Martényi Árpád bevezetőjében örömeinek adott hangot, hogy a Kossuth Rádió Vasárnapi újság című műsora Esterházy Já-

nossal kezdte a napot, majd átadta a felvidéki gróf lányának, Esterházy Malfatti Alice-nak az üdvözlőt, és szölt a 20 éves Rákóczi Szövetségről is. Cúth Csaba, a felvidéki Via Nova ifjúsági szervezet elnöke beszédében Esterházyról, mint fiatalemberről szölt, aki fiatalon vette vállára a keresztet, rajta a felvidéki magyarsággal.

Martényi Árpád röviden szölt az Esterházy Jánoshoz kötődő események soráról, amelyek a Felvidéken és Magyarországon kerültek megrendezésre. Idén a Rákóczi Szövetség Esterházy- emléktáblát Cservenka János és a hidaskürti Középfokú Magán Szaktanintézet és Magán Kereskedelmi Akadémia, valamint a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa vehette át.

(Felvidék Ma, atos)

Az emléktáblát több politikai, társadalmi, ifjúsági és civil szervezet megkoszorúzták, köztük a cserkészek is

Floridai levél

KATOLIKUS
EGYETEM

Több mint ötven év után ismét van az USA-nak új katolikus egyeteme, Délnyugat-Florida gyermekcipőben járó intézménye, az Ave Maria University. De nemcsak az egyetem új, az a hasonló nevű település, az egyetemnek helyet adó, a már irányítószámmal rendelkező kisváros: Ave Maria is. Mindent egyetlen ember tette lehetővé, a pizzaáristát, a Domino's Pizza-t alapító Tom Monaghan.

Tom 1937-ben született. Négyéves korában meghalt az apja, árvaházban, nevelőszülőknél, farmokan nőtt fel. Később, tanulmányaival egy időben 500 dollár kölcsönt vett fel és pizzaboltot nyitott. De az üzlet nehezen indult be. Csak akkor nőtt meg a forgalom, akkor viszont alaposan, amikor a megrendelt árut kezdte házhoz szállítani. A Domino's Pizza autói ma is száguldanak jobbnál jobb friss készítményekkel, bár a tulajdonos már nem Tom Monaghan. Csillagászati összegért eladta a nemzetközi pizza óriást, a pénzt pedig, mely szerint „valóban az Isten tulajdona”, a legjobbnak cél érdekében használja. Nem értékpapírokba investál, hanem a katolikus hagyományokra, szellemre építve, az „emberekbe”. Támogatja a Pro Life mozgalmat, alapítványai között jótékony célú egyesületek, újságok, rádióállomások szerepelnek és katolikus iskolák az alapfoktól az egyetemig. Az Ave Maria University csak egy a sok vállalkozása közül. Mai világunkban nem lep meg senkit, és külön nem is kellene említenem, hogy a katolikus szellemben végzett, rendkívül sokoldalú, hatásos tevékenysége miatt mennyi támadás érte a „másként gondolkodó” oldaláról.

„Délnyugat-Florida laza, homokos földje úgy nyeli a gazdag ember pénzét, mint az esőt...” Nos, ezen a szomszagos területen, a Mexikói-öböl és a világhírű, védett Everglades szomszédságában született meg az új katolikus egyetem, az Ave Maria University. Tom Monaghan 250 millió dollárral járult hozzá 5000 acre megvásárlásához, az új kisváros és az egyetem megalapításához. Az egyetemnek a II. Vatikáni Zsinat szellemében kialakított tantárgyai – többek között – ismeretek a humánúmról; a hit és az értelem dialógusa; teológia; filozófia; a népek és nemzetek közötti párbeszéd fejlesztése, és mint legfontosabb cél: a fiatalságnak a katolikus értékrenden alapuló kiművelése, az erkölcsi normák továbbadása. Az egyik diákot idézve: „itt minden sokkal strukturáltabb, mint amit megszoktam, de tudom, éppen erre van szükségem.” (Szeptemberben hat diák ismerkedett meg a „kívül tágasabb” gyakorlati értelmezésével. Vétettek az egyetem alkoholt- és kábítószerrel érintett rendelkezései ellen.)

Az egyetem és a városka központja a hatalmas Ave Maria oratórium. Még nincs egy éve, hogy több ezer tömeg jelenlétében a fiatal, csak negyedszázados egyházmegye püspöke, Frank Dewane felszentelte. Az egyetemi és a városi építkezések után (a mostani gazdasági helyzetben ködfátyol takarja el az évszámot) 11 ezer lakás várja a vállalkozó szellemű „telepesekeket”. Remélhetőleg a közbiztonság olyan lesz, mint ma. A ledállított kerékpárt nem zárja le senki és nem láncolja oda a kávézóba-fajvaltozóba betérő. Lesznek egyszerű, különböző sportokra alkalmas pályák, lesz színház/hangversenyterem és megmarad az baráti szellem, amely ma összeköti a várost és a diákokat.

Bitskey Ella, Sarasota

A Parma fidei – Hit pajzsa elnevezésű kiténtetést 2000-ben alapították azon egyházi személyek életművének méltatására, akik a kommunista rendszer idején elszöndvezték megtorló intézkedések ellenére is hűek maradtak hitükhöz. A kiténtetést minden évben február végén, a Kommunista Diktatúra Áldozatainak Emléknapján adják át. Idén Kuklay Antal körömi plébános vehette át Mádl Dalma, a korábbi magyar államfő feleségének kezéből a magas elismerésről tanuskodó okmányt. Tavaly Bálint József jezsuita atya kapta a Parma fidei kiténtetést, ismételt meghurcoltatásaiából fakadó szenvedéseinek elismeréseként. A kommunista diktatúra szinte vadászott a jezsuitákra, koholt vádak alapján kerekken ezer esztendőnyi börtönbüntetést szabtak ki rájuk és csaknem ennyit le is töltött a 77, többször is letartóztatott jezsuita szerzetes. Nekik állított emléket 1995-ben Szabó Ferenc SJ „Üldözött jezsuiták vallomásai” címmel megjelent könyvében.

Idén egy világi pap volt a kiténtetett. Kuklay Antal 1932-ben az akkor még Csehszlovákiához tartozó – ma ukrainai – Csapon született, tanulmányait részben Sátoraljaújhelyen, részben pedig Sárospatakon végezte. A legszörnyűbb sztálini időkben került a budapesti Központi Szemináriumba, 1955-ben szentelték pappá. Az 1956-os forradalom kitörésekor a Hittudományi Akadémia hall-

A HIT PAJZSA

gatójaként készült a teológiai doktorátusra. Amikor Mindszenty József bíboros primás résztávolságából hazatérhetett Budapestre, Kuklay Antal – több társával – tájékoztatta a főpapot az Állami Egyháziügyi Hivatal tevékenységéről, dokumentumokkal bizonyítva az egyházüldözések rendszerét. A bíboros úgy rendelkezett, hogy egyelőre minden maradjon a helyén, mert úgy gondolta, hogy a felszabadult országban az irratár az Esztergomi Levéltárban kaphat majd végleges elhelyezést. 1956. november 4. után a terv semmivé lett. Kuklay Antal még részt vett egy sokszorosított brosúra elkészítésében is, amely a vidéki papsgót tájékoztatta az eseményekről. 1957 májusában mint szikszói káplán vették őrizetbe és a szabadságharc vérbefojtásakor az Egyesült Államok budapesti nagykövetségére menekült bíboros primás titkára, Turchányi Egon és társai perében az államrend megdöntésére irányuló szervezkedés harmadrendű vádlottjaként tíz évi börtönbüntetésre ítélték. Ebből hat évet töltött le. A cellában fordított munkát végzett: egyebek között közreműködött a néhai brit államférfi, Churchill Londonban kiadott emlékiratainak magyarra fordításában. Ebből betekintést nyert a világpolitikai események hátterébe és világossá váltak számára azok az összefüggések is, amelyek a magyarországi helyzet alakulásában is fontos szerepet játszottak. Kuklay

Antal az 1963-as részleges amnesztíával szabadult, de eltöltötták papi hivatásának gyakorlásától és több éven át rendőri felügyelet alatt állt. Ebben az időben szüleinél lakott Sárospatakon és fizikai munkából tartotta el magát. A 60-as évek végén engedélyt kapott tudományos tevékenységre, így a plébánia könyvtárosa lett. Idővel bekapcsolódott a sárospataki katolikus templom történetét feltáró kutatómunkába, és elvégezte az Országos Széchényi Könyvtár hároméves könyvtárosképző tanfolyamát is. 1973-ban az Állami Egyháziügyi Hivatal végül is belement abba, hogy Köröm község plébánosaként folytathassa papi hivatását. Fiatalkora óta rendszeresen foglalkozott az irodalommal is. 1987-ben a sárospataki egyházi gyűjtemény kiadásában „A Kráter peremén – Gondolatok és szemelvények Pilinszky János verseihez” címmel tanulmánykötete jelent meg. A rendszerváltás óta a könyvnek már négy kiadása fogyott el. Kuklay Antal most az átdolgozott kiadást készíti elő, amellyel, hogy őt községi kiterjedő lelkipásztori feladatot is ellát és üresen álló plébániákon fogytékos gyermekek üdültetését is szervezi. 77 éves kora ellenére komoly, hosszú távú tervet dolgozik: Sárospatak és Kassa közötti zarándokút megteremtését készíti elő, amely része lehet majd egy Európán átívelő kulturális útnak.

Makvári György

EGY RÉGI DALLAM

alkalomra mindig megjegyzett minden dallamot.

Valaha az emberek a testi hibás társukban is Isten képmását látták. Nem sajnálta, nem segítézn, de tisztelni és alkalmas feladathoz kell juttatni ezeket a polgártársainkat. Mennyivel szegényebb is lenne a világirodalom egy vak Homérosz nélkül; mi lenne ma Európa himnusz, ha nem írja meg a süket Beethoven a IX. szimfóniát, és akkor még nem beszélünk kortársunkról, Hawkingről, a csillagászról. (...)”

Aztán folytatta a számokkal. Ha minden magyar vállalat csak egyetlen – ma segítézn – polgártársunknak biztosítana munkát, 240 milliárd Ft-nyit terhet levénnék az óriási gondokkal küzdő államháztartás terheiből. Ehhez a szociális szem-

lélet változására, esetleg némi anyagi ösztönzésre is szükség lenne...

A napokban bejött hozzám a Heller Farkas Intézetbe egy levelezős jogászhallgatóm. Elmondta: a szállodaiparban dolgozik, vállalkozó. Olyan négycsillagos szállodát üzemeltet, amelyben csupa sérült embert foglalkoztatnak. A szálloda telt házzal üzemel, a vállalkozás jövedelme termel. Vannak szép számmal vállalati rendezvények, szeretik a cégek az egyébként szép helyen, a Pasáretnen lévő intézményt. A közelmúltban együtt volt a három magyar köztársasági elnök felcségnéi vendégváltásánál, a Pasáretnen lévő intézményt. A közelmúltban együtt volt a három magyar köztársasági elnök felcségnéi vendégváltásánál, a Pasáretnen lévő intézményt. A közelmúltban együtt volt a három magyar köztársasági elnök felcségnéi vendégváltásánál, a Pasáretnen lévő intézményt.

Botos Katalin

ÓVAKODJUNK...

(Folytatás az 1. oldalról)

Ám ahol Isten megtagadják, ahol az ember materialistává válik, ott szinte törvényszerű következmény, hogy elembertelenedik, ellátatlanodik. Ennek nagyon sokan lettek mártírjai.

Mi keresztények nem gyűlölködéssel akarunk válaszolni. Prohászka Ottokár, akít oly sokan támadnak mostanában, – amikor leverték a kommünt – kiadott egy körlevelet: Mi nem lehetünk olyanok, mint a kommunizmus. Mi nem válaszolhatunk vissza terrorral – mondta a nagy püspök –, mert ez nem megoldás. Az ellenségeskedésnek van egy örögi köre, ha abból valaki nem szabadul ki békességess lelkiállattal, az önmagát generálja. Ezért is, de a mi Urunk fölszólítása szerint is, óvakodjunk a gyűlölködéstől. Bár világosan és tisztán kell látni, hogy a kommunizmus által ütitő sebek nem gyógyultak még be. Még olyanok is, akik nem szenvedtek kifejezetten börtönt, vagy más erőszakos cselekedetet is viselik magukon.

Rendszeresen tartok Kalocsán bibliórákat. Többen mondták: Azért nem jönnek el, mert nem szeretnek, ha valaki látta őket ilyen vallásos továbbképzésen. Ez annak a következménye, hogy az emberek féltek. Nem mertek mutatkozni olyan társaságban, ahol a hitüket meg kellett volna vallani, hiszen üldözték érte korábban őket, vagy szüleiket. Ez még mindig benne van az emberek génjeiben, ezt visszik tovább: a kommunizmus sok-sok sebet, nemcsak a félelmet, hanem a ki nem beszélte fájdalmakat is. Odahaza azt mondták a gyermeknek: Tudod, az iskolában is mondanak valamit, de az igaz, amit mi monduk. De amit mi monduk, arról ne beszélj senkinek. Ne beszélj, mert annak súlyos következményei lehetnek. Így nőtt föl nem is egy generáció, hogy nem merete kimondani a hitét, az igazat.

Az után jött a kedvezményezett világ, amikor már teljesen átmosták az emberek lelkeit, agyát, egy kis jutatásért, odaadták egy tál lencsért az örökséget. Ennek a következményét tapasztaljuk, amikor már nem érdekli az embereket semmi, apatikussá váltak. A pillanat számát csak, a fogható, amit meg lehet enni vagy birtokolni.

Akik hitükért haltak meg, azokban Krisztus szenvedett. Ne felejtjük el, hogy hatmillió olyan áldozata van az elmúlt időknek, akik kifejezetten a hitükért haltak meg. Nem azért, mert túl gazdagok voltak, a kulákliszta, vagy valami hasonlóra kerültek, hanem kimondottan a hitükért ölték meg őket. Nem mint hogyha a többi embernek a halála nem lenne ugyanolyan fájdalmas. Ahogy Szent Pál apostol elmondhatta azt, hogy „kiegésztetem testemben mindazt, ami hiányzik Krisztus szenvedéséből”, mert Krisztus azonosítja magát az érte szenvedő emberekkel, akkor itt is folytatódott Krisztus kálváriája, keresztútja.

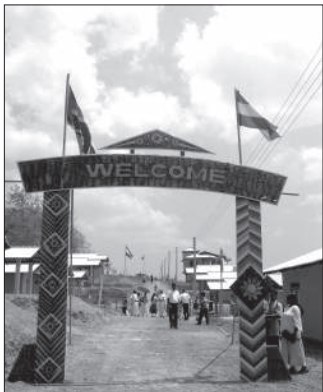
Ezért illik a bűnbánati időhöz, Krisztus szenvedésének idejéhez a kommunizmus áldozataira való emlékezés, az értük való imádság. De az ellenségeinkért is imádkozunk, mert nem tudták mit cselekszenek.

Mindszenty bíboros egy olyan képet tudott becsenni börtönébe, amely a töviskoronás Krisztust ábrázolta ezzel a felirattal: Devictus vincit, a legyőzött győz. Akkor senki sem gondolta, hogy győzni fog a töviskoronás Krisztus, hogy véget ér a pusztító ideológia.

Megvannak a mai idők problémái is, de talán jobban elmondhatjuk gondolatainkat, és megvallhatjuk hitünket. Bár vannak, akik ma sem nézik jó szemmel, de nem szabad félni, mert a Legyőzött győzni fog. Véglegesen is győzni fog minden istentelen hatalom fölött. Még ha meg is engedte Isten próbátelkét a szenvedést. □

BEFEJEZŐDÖTT A MAGYAR KARITÁSZ ÚJJÁÉPÍTÉSI PROGRAMJA SRÍ LANKÁN

Az évszázad eddigi egyik legnagyobb katasztrófája volt 2004 karácsonyán: az Indiai-óceán mélyén keletkezett földrengés hatalmas szökőárat váltott ki, amely egészen Afrika partjáig eljutva számos országban végigpusztította a partvidéket több mint kétszáz ezer ember halálát okozva. A Magyar Katolikus Karitászt, a nemzetközi Karitásztól függetlenül azonnal bekapcsolódott a segélyakcióba, a magyar katolikusok háromszázkilencvenmillió forintot adakoztak a károsultak megsegítésére. A katasztrófát követő napokban önkéntes segítők utaztak Srí Lankára, akik a helyi Karitászszervezetekkel együttműködve lelki és orvosi segítséget nyújtottak a hatalmas traumát átélő lakosságnak, valamint élelmiszert és főzőfelszerelést osztottak szét a károsultak között. Az azonnali humanitárius segítséget a több mint négy éven keresztül tartó újjáépítés követte, a programok február végén fejeződtek be.

Három helyszínen épültek Karitászházak, összesen 71 család lakik a magyar adományból készült épületekben. Srí Lankán a Gallei Egyházmegyében, Godigamuva településen épültek fel az utolsó „magyar házak”. Harold Perera gallei megyéspüspök köszöntőjében kiemelte: a magyar önkéntesek közvetlenül a katasztrófa után érkeztek az egyházmegyébe, a kezdeti humanitárius segélyezési időszak lezárultával olyan programokat támogattak, amelyek hosszú távon segítenek a családoknak és a közösségeknek. A püspök atya ezt követően körbejárt és minden épületet egyenként meglátogatta.

HÚSVÉT...

(Folytatás az 1. oldalról)

Isten irgalma leginkább a bűnök megbocsátásában nyilvánul meg. Istenképnél szerves része a megváltásról és az üdvösségről szóló tanítás. Mi is bűnösök vagyunk, de Isten bennünk sem semmisített meg, mert akkor már régen nem léteznénk. Sokkal inkább érvényes, hogy szeretetében magához emel bennünket. Sokszor föl szokták tenni a kérdést, hogyan lehet, hogy Isten nem bünteti meg a gonosz embereket? A kérdezők nem gondolnak rá, hogy ha ezt megtenné Isten, már egyetlen ember sem létezne a földön.

Talán a bűn nem érinti az Isten és ember kapcsolatát? De igen, sőt nagyon erőteljesen beleszól a kapcsolatrendszerbe. Éppen olyan jelentősen, ahogy a harag és a gyűlölet is befolyásolja az emberek egymás közötti érintkezését. Mi, keresztények mégis azt valljuk, hogy egymás gyűlöletét nem táplálhatjuk, és végképp nem érthetünk egyet embertársaink megsemmisítésének gondolatával.

Mit is tett Isten? Helyreállította a megsértett erkölcsi rendet. Hogyan? Úgy, hogy Ő maga lett értünk emberré. A bűnért büntetés jár. Ezt a büntetést Isten magára vállalta Jézus által. „Ő azt, aki bűnt nem ismert, »bűnné« tette értünk, hogy benne »Isten igazságossága« legyünk.” (2 Kor 5,21) Ez a helyettesítő elégtétel. Íme, egy erre vonatkozó jel-

A Magyar Karitászt két telket is vásárolt, ahol egy másik ország Karitásztól szervezte építette a házakat. Moratuvában 100 főgyermek számára már két éve felépült a Szent Imre Kollégium, Kalegánában pedig 40 leány számára a Szent Erzsébet Kollégium. Ez utóbbit a Srí Lanka-i alapítástól Szent Angyalok Nővérek szerzesrend működteti. Az újjáépítési program sorozat lezáró ünnepségén a nővérek Szent Erzsébet-szobrot kaptak ajándékba a magyar karitásztól munkatársaktól.

Raja Perera atya, aki a gallei püspökségben a Katolikus Karitászt programjával foglalkozott, így foglalta össze gondolatait a záró ünnepségen: Külön öröm számomra, hogy a magyarok kollégiumot is építettek és azt Szent Erzsébetről nevezték el. Itt olyan lányok élnek, akiknek a családja érintett volt a tsunamiban. Most nagyon boldogok, hogy rendezett körülmények között laknak, jó iskolába járnak, kiváló nevelésben részesülnek.

Átadtuk a magyar katolikusok háziépítési projektjeit is. A házakba beköltöző emberek, és az összes többi megsegített rászoruló nevében szeretném hálás köszönetemet kifejezni a Magyar Karitásznak és mindenkinek, aki segített. A magyarokról mindennap megemlékezünk, és mindennap imádkozunk értük. Azt szeretnénk, ha ez a kapcsolat megmaradna. Tudom, hogy a tsunamival kapcsolatos projektek lezárultak, de örülnék neki, ha visszalátogatnának hozzánk, még akkor is, ha nem lesznek további közös projektjeink. □

képes történet: Egy fejedelem törvényt hozott, és a törvény megsértőinek 100 botütés büntetést helyezett kitalásba. Akadt, aki megsértette a törvényt. Elő is vezették. Ki volt az? Csodák csodája, a törvényhozó édesanyja. A tömeg találgatta, mi lesz most. Ha elbocsátja édesanyját, elvész a törvény szigora, ha megbotoztatja, akkor pedig kegyetlen ember. És mi történt? Az első botütés előtt a fejedelem az édesanyja mögé állt, hogy az ütések az ő hátra mérjék. Így megmaradt a törvény szigora, és az irgalmasság is érvényesült.

Mi, keresztények azt valljuk, hogy Isten Jézus keresztjé által helyreállította az erkölcsi rendet, mert Jézus helyettesítő elégtételt nyújtott a mi bűneinkért. Azt is hittél valljuk, hogy Isten igazságos. Ő a legfőbb bíró Jézussal együtt, aki eljő, hogy az élőket és holtakat megítélje. Az igazságos Isten tehát maga állította helyre a megsértett tündreket, amikor Fiát, Jézust feltámasztotta a halálból. Isten számunkra sem a megsemmisítést készíti elő, hanem Fia által a bűnbocsánatot és az életet. Jézus a mi emberségünket öltötte magára. Istenesége és embersége a halál után sem vált el egymástól. Ezért az ő emberségében a mi emberi természetünk is megdicsőült. A hitvallásban azt imádkozzuk, hogy Jézus ott ül az Atya jobbján. Adja Isten, hogy egykor mi is az ő jobbán állhassunk áldottainak sorában, megdicsőült emberi természetünket magunkra öltve. Amen. □

EZERÉVES AZ ERDÉLYI EGYHÁZMEGYE (3.)

Medgyesi Székely Ferenc igen művelt, keménykezü nagyprépost, vikárius, 1544-től az erdélyi Katolikus Egyház tényleges vezetője, minden eszközt megragadott, hogy megfékezze a nagy kizsájtításokat és a reformáció terjedését. Ügyködésért életéig fizetett, 1554-ben Ko-lozsmonostoron a reformáció követői agyonverték.

Nem feledkezhetünk meg a nagy átalakulások korának legnagyobb diplomata főpapjáról, Fráter (Martinuzzi, Uti-esehenovici) Györgyről (1482/84–1551) sem. Még szerencsésnek mondható, hogy az állami kormányzatot a pálos szerzetesből lett nagyváradi püspök, erdélyi helytartó tartotta a kezében. Amíg Fráter György élt és tevékenykedett, az erdélyi katolikus helyzetet nem volt annyira kiszolgáltatott.

Martinuzzi György megpróbált örökösíteni a Katolikus Egyház felett Erdély politikai-társadalmi metamorfózisában. Ha a hitújítási folyamatot nem tudta feltartóztatni, legalább fékezte, életében a reformátorok és a reformációhoz húzó főurak nem mertek erőszakosan fellépni. Kormányta tiltotta az újítást, ahogyan az kitűnik az általa összehívott 1544-es és 1548-as tordai gyűlések határozataiból.

Fráter György életébe került (1551. december 17-én Alvincen gyilkolták meg) diplomáciai sikerei nem hozták meg a várt eredményt. A Ferdinánd politikájával elégedetlen erdélyi rendek 1556-ban úgy döntöttek, hogy Lengyelországból visszahívják Izabellát és fiát, János Zsigmondot. Az ország helytartójává a reformációért lelkesedő Petrovics Pétert, a gyermek-fejedelem „új” gyámját tették meg. Petrovicsban az újhitűek nagy pártfogót és szabad kezűt kaptak a térítésekre. Ekkor következett be az erdélyi magyar főurak és nemesek nagyszámú elpártolása. A Katolikus Egyházból való kilépésükkel társadalmilag váltak szabadabbá és gazdaságilag érdekelttebbé. A vallást változtató főurak – a cuius regio eius religio elv érvényesítésével – megnyerték a reformációnak Partium, Mezőség és Székelyföld gazdagabb területeinek népeit (kivéve a szegényebb Csík, Felső-Háromszék, Udvarhely keleti részét és Felső-Nyárad mentét).

1556-ban az erdélyi rendek meghozták a katolikus püspökséget szétzúzó intézkedéseket, felszámolták a központi intézményrendszerét. Az 1556-os szászsebesi országgyűlésen kitiltották Erdélyből a katolikus püspököt (Bornemissza Pált) és a szerzeteseket. Ugyanezen év kolozsvári országgyűlésén államosították a püspökségi tulajdont, a székeskáptalanokat (Gyulafehérvár, Nagyvárad), a kolozsmonostori konventet, a szerzetesi kolostorokat, és egyéb egyházi javakat. Az ellenállók hatalmi vagy más eszközökkel félreállították. Ezzel utat nyitottak Erdélyben a reformáció kibontakozásának. Tíz évre rá, az 1566. március 10-én megnyílt tordai országgyűlésen a túlsúlyba került protestáns rendek kitiltották az országból a katolikus papokat: egyenlő akarattal végeztették, hogy afféle egyházi rendben való személyleg, kik a pápai tudományhoz és emberi szerzéshez ragaszkodtanak, és abból meg térni nem akarnak, az ő felsége birodalmából mindenönnen kiigazítsanak. Így már valóra válhatott az

Fráter György portréja (18. századi ismeretlen festő alkotása)

Úr Jézus mondása: megverem a pázsztort, szétszédednek a nyáj juhait (Mt 26, 31). Ez a tendenciós törvény csak tovább növelte a katolikusok felmorzsolódását, helyesebben lehetőséget biztosított az „egyeseknek” indult reformációs hullám feldarabolódásához.

Az 1568 és 1571 között a vallásra vonatkozóan megfogalmazott törvényeket szokták az erdélyi vallás szabadság alapdokumentumainak tekinteni. Igaz, bizonyos türelmet és vallási szabadságot biztosított az etnikailag és politikailag heterogén fejedelemségben, de ezek a törvények is valójában a reformáció megszállásának eredményeként.

Az erdélyi vallásszabadság a katolikusokra volt a legkevésbé érvényes.

A sokat emlegetett 160 évi (16. század második fele és a 17. század) püspöknélküliség, szentírasi minisztercselel fogalmazva: „hét inséges esztendőként” (vö. Ter 41, 31) vonul be az egyházmegye történelmébe. Közben jött népet az „ehhaláltól” megmentő „József”: Báthory István erdélyi fejedelem és lengyel király, akinek régi vágya akkor teljesült, amikor Erdélybe beköltözött a jezsuiták. A protestáns rendek azért is kénytelenek voltak elfogadni a jezsuiták tanítói szolgálatát, mert ebben az időben Erdély képezte tanítók hiányában szenvedett.

A 16. század második felére nagy többségében protestánsná vált Erdélybe a jezsuiták (12 atya) Leleszi János vezetésével 1579 őszén érkeztek meg, fél évre rá (hatodmagával) bejött Szántó István atya is. Első állomáshelyük a kolozsmonostori apátság és a gyulafehérvári fejedelmi udvar volt. Somlyóvá Bátorhi István először szűkebb hazájának központjában, Nagyváradra akarta letelepíteni őket, de elállt szándékától, mivel nagyobb szükség volt rájuk Kolozsváron, az erdélyi reformáció gócpontjában. Kolozsmonostoron 1580. január 11-én ünnepélyes érvénytelővel elkezdtek a tanítást, és menet közben a lelki-„kiéhezett” katolikus hívek igényeit is igyekeztek kielégíteni. A nép özönével ment a templomba s könnyezve adott hallát Istennek, hogy ismét láthat és hallhat katolikus papot – olvasható Szántó István jelentésében. Látnyvos és tartalmas szertartásokon szívesen vettek részt a más felekezetű hívek is. Buzgó munkájuk révén a katolikusok lelkiileg és számbeliileg is növekedtek.

1581-ben a jezsuiták Kolozsváron is megletelepíthettek. Akadémiájuk alapítólevelét Báthory István király 1581. május 12-én írta alá, melyet a következő évben XIII. Gergely pápa is megerősített. Iskolájukban nemes és szegény ifjak, papságra készülő és világi tanulók, katolikus és nem katolikus vallásúak részére tanulási lehetőséget biztosítottak. 1585-ban a hallgatók száma elérte a 450-et, melynek egynegyede protestáns volt. A diákok között jeleskedett Pázmány Péter, aki 13 éves korában katolizált. A fejedelmi székelyhen, Gyulafehérváron a jezsuita atyák 1579-ben kapták meg a domonkosok templomát és zárdáját. Itt az udvari misszió vezetője, Leleszi János az árván maradt Báthory Zsigmondot nevelte, szerzetes társai pedig 1583-ban iskolát nyitottak a fejedelmi udvar és a város fiataljai számára.

(Folytatjuk)
Marton József

HÍREK – ESEMÉNYEK

Leonardo önarcképe

Közel fél évszázadon át kézirás homályosított el egy rajzválatot Leonardó da Vinci egyik jegyzetkönyvében. A szakértők csaknem biztosak abban, hogy ez lehet a mester ifjúkori önarcképe. A rajzot a mestermek a madarak repüléséről készített feljegyzéseit tartalmazó kötetben találták meg.

Gótikus freskók

A szlovákiai Nyitrahoz tartozó Felső-kőröskényi templomának falán a penészreteg alatt gótikus freskóra bukkantak. A festmények az utolsó vacsorát, valamint a közeli nyitra-zombori kolostort ábrázolják. A helyi plébános a templom történetének tanulmányozása közben olvasott az egykori freskóról, ezért restaurátort hívott, aki jó állapotban találta a festményeket, de a penészreteg eltávolítása közben komoly fertőzést kapott és hetekig antibiotikummal kezelésre szorult. A tervek szerint még az év végéig teljesen rendezve hozzák a középkori fal-festményeket.

Márton Áron szoboravatás

A kolozsvári Szent Mihály-templom kertjében február 28-án felavatták Márton Áron erdélyi püspök szobrát. A közel 3 méter magas szobor Bocskay Vince szovátai szobrászművész alkotása. A mű leleplezését megelőzően Jakubinyi György gyulafehérvári érsek szentmisét mutatott be a Szent Mihály-templomban. A szoboravatásra három évforduló is alkalmat ad. Egyrészt most van a gyulafehérvári püspökség megalapításának ezredik évfordulója, másrészt az idén ünneplik a Szent Mihály-templom fennállásának 670. évfordulóját, illetve 70 évvel ezelőtt ebben a templomban szentelték püspökké Márton Áront.

Skultéty Csaba írása

Lapunk egykori munkatársa, Skultéty Csaba hazaköltözése után is folytatta közírói munkásságát. Miután emlékei, hosszú életének tapasztalatait könyv formájában is közreadta, jelenleg a Magyar Nemzet hasábjain idézi fel a két világháború közötti kort, amelyben a Trianonban megcsontított ország lakossága erkölcsi tartással próbált felkészülni a jövőre, és ezt igyekezett a felnőve

mezdedekre is hagyományozni. Az író Késmárkon járt gimnáziumba, és erre az időskorra emlékezett vissza a „Cipszer himnusz” című írásában. Vajon a napilap hány olvasója tudná felidézni a cikkben említett „Cipszer himnusz”? Az internet azonban erre is lehetőséget ad: meg lehet tudni, kik voltak a cipszerek (vagy a Sopron környéki poncchterek...), sőt el lehet olvasni a cipszer himnusz szövegét is. V.A.

Irgalmasság-konferencia

Mint ismeretes, a világ valamennyi földrészen és az egyes országokban megkezdődtek az Isteni Irgalmasság találkozói, konferenciái. Hazánkban április 18-án, az Irgalmasság Vasárnapja előtti szombaton tartanak első ízben országos konferenciát a budai Ciszterci Szent Imre-templomban (Budapest, XI. ker., Villányi út 27.). A konferencia címe: Bízalom az Irgalmas Istenben, mottója a 62. zsoltárból: „Irgalmad több ér, mint az élet”.

A szervezőbizottság vezetője és irányítója Katona István egri segédpüspök, az Isteni Irgalmasság Alapítvány elnöke. A nap házigazdája Brückner Ákos Előd ciszterci plébános. Az előadók között találjuk Patrice Chochołski atyát, a világgongresszus főtitkárát, Székely János és Beer Miklós püspök atyákat. Az este 6 órai szentmisét Juliusz Janusz pápai nuncius tartja.

40 nap az élet védelmében

A február 13. és március 24. között zajló imafelhívásba Spanyolország és számos latin-amerikai ország katolikusai is bekapcsolódtak. A kezdeményezés öt évvel ezelőtt született az Egyesült Államokban, Texas államban egy helyi életvédő csoport gondolatánál. Céljuk az abortuszok számának csökkentése volt. Az imalánc lassan kiterjedt más kontinensekre is. A 40 napos imádságra a magzatgyermekek napját, március 25-ét megelőzően kerül sor: a résztvevők nap mint nap elmondják a rózsafüzért és a II. János Pál által megfogalmazott imát az életért; emellett egyszer egy héten, lehetőleg pénteken, böjtöt tartanak az emberi élet tiszteletben tartásáért. Idén először perui életvédő szervezetek is bekapcsolódtak az imakezdeményezésbe. □

JÁSZOK A NAGYVILÁGBAN

Szétosztán, tőlünk is sokan elsdódtak. De összetartja őket egy ma már homályos közös származás, vagy még inkább hagyomány tudata. Lehel kürtje, ősi monadák egy alföldi tájon, ahol gyökeret eresztettek. Jászok és kunok, mindenkor magyarabb magyarok a népvándorlás korába nyúló emlékekkel, ma is azon a helyen, ahová IV. Béla telepítette le őket. Férjjai katonák, tatár, török és más betolakodó ellen. Évszázadokig „szabadok”, szabad emberek, míg I. Lipót el nem adta őket a német lovagrendnek. Négy évtizeddel később Mária Terézia újra okiratba foglalja azokat a jászok szabadságjogokat, amelyekre mindmáig büszkék.

Legújabb kori civil szervezetüket csak a kommunista világ megszűntével alapíthatták. Az 1991 óta budapesti központtal működő Jászok Egyesülete nagy buzgalommal ápolja ezt az összetartozást. Rendszeres találkozók, konferenciák, honismereti körben előadások,

irodalmi munkásság, alkotó művészek kiállításai. Harminchárom tagszervezetük a Jászságban, a fővárosban és a széles elővárosban mintegy hatszáz tagot számlál. De mint agilis elnököktől, Dobos Lászlólól megtudhatjuk, szerte a nagyvilágban szétosztán, a jászságtagok ragaszkodó tagtársak is tartják velük a kapcsolatot.

Szakirodalmi munkásságuk legújabb terméke „A Jászság könyvészete” címmel került ki a nyomdából. A vastos, 600 oldalt meghaladó munka a témakörrel megjelent írók, kiadók enciklopédiája. A 2768 címtétel szakszerű név- és tárgymutató követi. Így foglalhatnánk össze: a jász világ átfogó bibliográfiája, a magyarság kutatójának alig nélkülözhető forrásgyűjteménye.

(A Jászság könyvészete, a Jászok Egyesülete, valamint a jászberényi Városi Könyvtár és Információs Központ kiadásában, 2008) Skultéty Csaba

ALEXANDRA HAAS: UNGARN IN TIROL

Szeretném előre bocsátani, hogy a fenti címen mintegy fél éve megjelent kötet nem sorolható be minden további nélkül az 1956-tól kezdve megjelent számos rokon témájú tanulmány közé (L. Bibliográfia 205–209). Nemcsak azért, mert németül íródott, hanem egyfajta „történeti távtáblát” is; amennyiben a kötet hátterét képező 56-os események fél évszázaddal korábban zajlottak le.

A tanulmány nem elsősorban magyar olvasók számára íródott. Ezt tanúsítja a kiadó, az innsbrucki „Studienverlag”, amely, mint neve is elárulja, tudományos igényű iratok kiadására szorított. Ennek keretében indított egy a kortörténeti kutatással foglalkozó sorozatot (Innsbrucker Forschungen zur Zeitgeschichte). Alexandra Haas írása ebben a 25. helyet foglalja el.

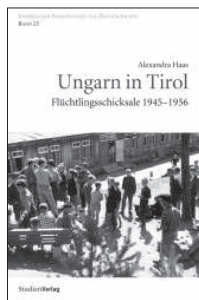
A cím „Ungarn in Tirol” félreértésekre adhat okot, ezért a szerző egy alcímmel körülhatárolja mondanivalóját: „Flüchtlingschicksale 1945–1956”, tehát menekültsorsokat akar bemutatni a II. világháború vége és az 56-os események közti évtizedben.

Ahhoz, hogy az olvasó megértse a szerző intenzív érdeklődését és hozzáértését könyve témájához, néhány személyi adat. Származását tekintve mindkét részről magyar, szülei, házasságuk előtt hosszabb időt töltöttek Innsbruckban és alkalmuk nyílt benne élni a tirolai magyar menekültek világában és megismerni azokat a személyeket és intézményeket, akik, illetve amelyek a magyar menekültek problémá-

inak megoldásában, az integráció elősegítésében lényeges szerepet játszottak. Ez Alexandra érdeklődései körét közelebbről meghatározta, úgyhogy amikor a 90-es években az innsbrucki egyetem „Történeti és Politikai Tudományok”-ra iratkozott be, már sejtetni lehetett, milyen irányt vesznek további tanulmányai. Ezek közt a legfontosabb a filozófiai diploma-munkaként beadott „Oral-History-Project”: egy az élet minden területét felölelő interjú az innsbrucki magyarok egyik vezető személyiségével, dr. Szentkereszty Györggyel; ezen keresztül nyilvánvalóvá válnak az integráció pozitív és negatív oldalai és végeredményben azok a faktorok, amelyek egy kifejezetten sikeres beilleszkedéshez vezettek a tirolai társadalomban.

Ez a jelen kötetben is központi szerepet játszik. De a szerző a teljesség kedvéért kitér korábbi magyar emigráns csoportok érkezésére, az 56-os fiatalok elhelyezésének körülményeire, a tirolai magyar gimnáziumok létesítésére és a csodálatos szolidaritás-hullámra, amelyet nagy áldozatok-készséggel a tirolai családok szerveztek, hogy a magyar diákok otthon érezhessék magukat.

Haas Alexandra mindezekről beszámol, alapos, pontos adatokra támaszkodva. Különösen színesnek teszik a művet a fel-felvillanó jelenetek, amelyek révén az olvasó érezheti a tanulmány életszerűségét és eredetiségét. Ez valóban így folyt le. Magyarok és tirolaik jól vizsgáztak a történelem ítélszéke előtt. F. M.

SZÁJRÓL SZÁJRA

Csupán kötőjel két generáció között

Idén, ünnepele a kétszáz éve született német zeneszerzőt és korának jeles karmesterét, a romantikus zene egyik legkiválóbb tehetségét: Felix Mendelssohn-Bartholdyt, jellemzőként a nála elsőként jelentkező és mindaddig szinte ismeretlen elegancia a zenei nyelvben az, amit feltétlenül ki kell emelnünk. A tökéletes forma, a hangzás szépsége, műveinek kellemes harmóniája öntudatos mérlegelés eredménye. Már 11 éves korában komponált és 17 évesen olyan remekműveket, mint a Szentivánéji álom nyitány és az oktett. Főbb művei: 2 nagy oratórium, 5 szimfónia – köztük a „skót” és az „olasz” –, továbbá kísérőzene drámákhoz, versenyművek – így a halhatatlan e-moll hegedűverseny – dalok és kamarazene, aztán a Dalok szöveg nélkül című jellemdarabok zongorára és még sok más. Felújította 1829-ben Bach Máté-Passióját Berlinben és 1833–34-ben Düsseldorfban, 1835-től Lipcsében volt zeneigazgató.

Felix Mendelssohn-Bartholdy édesapja a filozófus Moses Mendelssohn fia volt. Foglalkozására nézve bankár, és távolról sem olyan híres, mint édesapja, aki korá-

nak nagyjaival barátságban azok megbecsülését élvezte. Így Goethold Ephraim Lessingét (1729–1781) a Hamburgische Dramaturgie íróját, az önálló kritika, tehát „alkotó” kritika, első képviselőjének barátságát. Lessing Bölcs Náthánjánban neki állított emléket. Moses Mendelssohn főtörekvése a zsidóság bekapcsolása az európai műveltségbe volt és ezzel a modern fejlődés irányát adta meg. Nem csoda, ha fia, a bankár, a zeneszerző Mendelssohn apja, idős korában kis keserűséggel így beszélt önmagáról:

– Ki is vagyok én tulajdonképpen? Fiatalkoromban, ha valahol bemutatnak, nevemhez mindig hozzáfűzték: a híres Mendelssohn fia. Most, hogy megöregedtem, mindenki azt mondja rólam: a híres Felix Mendelssohn apja. Mi vagyok én? Csupán kötőjel két generáció között...

Magyarzatot adtam a Szájrol szájra mai folytatásának címére. Szeretném azonban hozzátenni, hogy a magat csak kötőjelnek nevező apa gondoskodó nevelése nélkül, fia soha nem fejleszthette volna ki tehetségét.

Közreadta: Ramsay Győző

ÉRMET KÉSZÍTETT A PÁPÁNAK

Oláh Éva Milánóban élő szobrászónő kapta a megbízást a Vatikántól XVI. Benedek pápa hivatalos portréérmének elkészítésére. Az ötezer példányban készített aranyozott bronz- és ezüstérméket ajándékozta a Szentatya március 17. és 23. közötti kameruni és angolai útján.

A magyar szobrászónő, aki 1969 óta él Milánóban, az olasz köztársasági elnök „commendatore” érdemrendjének kitüntetettje, azaz az olasz koronarend

tiszti keresztjének birtokosa; a milánói Brera Képzőművészeti Akadémia tanára, az első magyar, aki az 1780-as években alapított intézményben oktat. Számos kiállítása volt New York-ban és a strassbourgi Európa Parlamentben. 1998 óta a milánói dómban áll Boldog Alfred Schuster milánói bíborosról alkotott szobra. A szobrászónő által készített Véralók emlékműve is Milánóban tekinthető meg 1994 óta. □

MAGYAR NYELVŰ SZENTMISÉK NYUGAT-EURÓPÁBAN

Itt közöljük a magyar lelkészek telefon-számát és címét, ahol érdeklődni lehet magyar nyelvű szentmisék helye és ideje után. Megtalálható még az MKPK honlapján is: <http://www.katolikus.hu>.

ANGLIA:

London: Virágh József főlelkész, Hungarian R.C. Chaplaincy, 62 Little Ealing Lane, GB-London, W5 4EA, Tel./Fax: 0044-20/8566-0271. E-Mail: hungarian.chaplaincy@btinternet.com. Misézó helyek: London, South Croydon, Reading, Bristol, Luton, Brighton-Hove; www.magyarkatolikusok.co.uk

Észak-Anglia:

Érdeklődni: Ft. Filöp Menyhért plébános, St. John The Baptist Presbytery, Dowling Street, Rochdale, OL11 1EX, Tel./Fax: 0044-(0)1706/64 59 37. Misézó helyek: Rochdale, Wolverhampton, Nottingham.

AUSZTRIA:

Bécs: Ft. Simon Ferenc esperes, főlelkész, Wiener Ungarische Kath. Gemeinde, Döblergasse 2/30b, A-1070 Wien, Tel.: 0043-1/526 49 72; Fax: 0043-1/526 49 72 25. Misézó helyek: Bécsújhely (Familien-Kirche) 17.00-kor; Bécs, vasárnapként 11.00-kor, Deutschordenskirche, Singerstr. 7. E-Mail: bmke@katolikus.at, <http://www.katolikus.at>

Pázmáneum, Msgr. Dr. Csordás Eörs rektor, szentmise: minden szombat este 18.30, A-1090 Wien, Boltzmannngasse 14, Tel.: 0043-1/317 3656.

Burgenland/Alsóőr: P. Keresztálfalvi Péter OSB, Kath. Pfarramt, A-7501 Unterwart 226, Tel.: 0043-3352/34108. E-Mail: Keresztalvi@freemail.hu Misézó helyek: Alsóőr, vasárnapként 9.45-10.45-11.00-12.00-13.00-14.00-15.00-16.00-17.00-18.00-19.00-20.00-21.00-22.00-23.00-24.00-25.00-26.00-27.00-28.00-29.00-30.00-31.00-32.00-33.00-34.00-35.00-36.00-37.00-38.00-39.00-40.00-41.00-42.00-43.00-44.00-45.00-46.00-47.00-48.00-49.00-50.00-51.00-52.00-53.00-54.00-55.00-56.00-57.00-58.00-59.00-60.00-61.00-62.00-63.00-64.00-65.00-66.00-67.00-68.00-69.00-70.00-71.00-72.00-73.00-74.00-75.00-76.00-77.00-78.00-79.00-80.00-81.00-82.00-83.00-84.00-85.00-86.00-87.00-88.00-89.00-90.00-91.00-92.00-93.00-94.00-95.00-96.00-97.00-98.00-99.00-100.00-101.00-102.00-103.00-104.00-105.00-106.00-107.00-108.00-109.00-110.00-111.00-112.00-113.00-114.00-115.00-116.00-117.00-118.00-119.00-120.00-121.00-122.00-123.00-124.00-125.00-126.00-127.00-128.00-129.00-130.00-131.00-132.00-133.00-134.00-135.00-136.00-137.00-138.00-139.00-140.00-141.00-142.00-143.00-144.00-145.00-146.00-147.00-148.00-149.00-150.00-151.00-152.00-153.00-154.00-155.00-156.00-157.00-158.00-159.00-160.00-161.00-162.00-163.00-164.00-165.00-166.00-167.00-168.00-169.00-170.00-171.00-172.00-173.00-174.00-175.00-176.00-177.00-178.00-179.00-180.00-181.00-182.00-183.00-184.00-185.00-186.00-187.00-188.00-189.00-190.00-191.00-192.00-193.00-194.00-195.00-196.00-197.00-198.00-199.00-200.00-201.00-202.00-203.00-204.00-205.00-206.00-207.00-208.00-209.00-210.00-211.00-212.00-213.00-214.00-215.00-216.00-217.00-218.00-219.00-220.00-221.00-222.00-223.00-224.00-225.00-226.00-227.00-228.00-229.00-230.00-231.00-232.00-233.00-234.00-235.00-236.00-237.00-238.00-239.00-240.00-241.00-242.00-243.00-244.00-245.00-246.00-247.00-248.00-249.00-250.00-251.00-252.00-253.00-254.00-255.00-256.00-257.00-258.00-259.00-260.00-261.00-262.00-263.00-264.00-265.00-266.00-267.00-268.00-269.00-270.00-271.00-272.00-273.00-274.00-275.00-276.00-277.00-278.00-279.00-280.00-281.00-282.00-283.00-284.00-285.00-286.00-287.00-288.00-289.00-290.00-291.00-292.00-293.00-294.00-295.00-296.00-297.00-298.00-299.00-300.00-301.00-302.00-303.00-304.00-305.00-306.00-307.00-308.00-309.00-310.00-311.00-312.00-313.00-314.00-315.00-316.00-317.00-318.00-319.00-320.00-321.00-322.00-323.00-324.00-325.00-326.00-327.00-328.00-329.00-330.00-331.00-332.00-333.00-334.00-335.00-336.00-337.00-338.00-339.00-340.00-341.00-342.00-343.00-344.00-345.00-346.00-347.00-348.00-349.00-350.00-351.00-352.00-353.00-354.00-355.00-356.00-357.00-358.00-359.00-360.00-361.00-362.00-363.00-364.00-365.00-366.00-367.00-368.00-369.00-370.00-371.00-372.00-373.00-374.00-375.00-376.00-377.00-378.00-379.00-380.00-381.00-382.00-383.00-384.00-385.00-386.00-387.00-388.00-389.00-390.00-391.00-392.00-393.00-394.00-395.00-396.00-397.00-398.00-399.00-400.00-401.00-402.00-403.00-404.00-405.00-406.00-407.00-408.00-409.00-410.00-411.00-412.00-413.00-414.00-415.00-416.00-417.00-418.00-419.00-420.00-421.00-422.00-423.00-424.00-425.00-426.00-427.00-428.00-429.00-430.00-431.00-432.00-433.00-434.00-435.00-436.00-437.00-438.00-439.00-440.00-441.00-442.00-443.00-444.00-445.00-446.00-447.00-448.00-449.00-450.00-451.00-452.00-453.00-454.00-455.00-456.00-457.00-458.00-459.00-460.00-461.00-462.00-463.00-464.00-465.00-466.00-467.00-468.00-469.00-470.00-471.00-472.00-473.00-474.00-475.00-476.00-477.00-478.00-479.00-480.00-481.00-482.00-483.00-484.00-485.00-486.00-487.00-488.00-489.00-490.00-491.00-492.00-493.00-494.00-495.00-496.00-497.00-498.00-499.00-500.00-501.00-502.00-503.00-504.00-505.00-506.00-507.00-508.00-509.00-510.00-511.00-512.00-513.00-514.00-515.00-516.00-517.00-518.00-519.00-520.00-521.00-522.00-523.00-524.00-525.00-526.00-527.00-528.00-529.00-530.00-531.00-532.00-533.00-534.00-535.00-536.00-537.00-538.00-539.00-540.00-541.00-542.00-543.00-544.00-545.00-546.00-547.00-548.00-549.00-550.00-551.00-552.00-553.00-554.00-555.00-556.00-557.00-558.00-559.00-560.00-561.00-562.00-563.00-564.00-565.00-566.00-567.00-568.00-569.00-570.00-571.00-572.00-573.00-574.00-575.00-576.00-577.00-578.00-579.00-580.00-581.00-582.00-583.00-584.00-585.00-586.00-587.00-588.00-589.00-590.00-591.00-592.00-593.00-594.00-595.00-596.00-597.00-598.00-599.00-600.00-601.00-602.00-603.00-604.00-605.00-606.00-607.00-608.00-609.00-610.00-611.00-612.00-613.00-614.00-615.00-616.00-617.00-618.00-619.00-620.00-621.00-622.00-623.00-624.00-625.00-626.00-627.00-628.00-629.00-630.00-631.00-632.00-633.00-634.00-635.00-636.00-637.00-638.00-639.00-640.00-641.00-642.00-643.00-644.00-645.00-646.00-647.00-648.00-649.00-650.00-651.00-652.00-653.00-654.00-655.00-656.00-657.00-658.00-659.00-660.00-661.00-662.00-663.00-664.00-665.00-666.00-667.00-668.00-669.00-670.00-671.00-672.00-673.00-674.00-675.00-676.00-677.00-678.00-679.00-680.00-681.00-682.00-683.00-684.00-685.00-686.00-687.00-688.00-689.00-690.00-691.00-692.00-693.00-694.00-695.00-696.00-697.00-698.00-699.00-700.00-701.00-702.00-703.00-704.00-705.00-706.00-707.00-708.00-709.00-710.00-711.00-712.00-713.00-714.00-715.00-716.00-717.00-718.00-719.00-720.00-721.00-722.00-723.00-724.00-725.00-726.00-727.00-728.00-729.00-730.00-731.00-732.00-733.00-734.00-735.00-736.00-737.00-738.00-739.00-740.00-741.00-742.00-743.00-744.00-745.00-746.00-747.00-748.00-749.00-750.00-751.00-752.00-753.00-754.00-755.00-756.00-757.00-758.00-759.00-760.00-761.00-762.00-763.00-764.00-765.00-766.00-767.00-768.00-769.00-770.00-771.00-772.00-773.00-774.00-775.00-776.00-777.00-778.00-779.00-780.00-781.00-782.00-783.00-784.00-785.00-786.00-787.00-788.00-789.00-790.00-791.00-792.00-793.00-794.00-795.00-796.00-797.00-798.00-799.00-800.00-801.00-802.00-803.00-804.00-805.00-806.00-807.00-808.00-809.00-810.00-811.00-812.00-813.00-814.00-815.00-816.00-817.00-818.00-819.00-820.00-821.00-822.00-823.00-824.00-825.00-826.00-827.00-828.00-829.00-830.00-831.00-832.00-833.00-834.00-835.00-836.00-837.00-838.00-839.00-840.00-841.00-842.00-843.00-844.00-845.00-846.00-847.00-848.00-849.00-850.00-851.00-852.00-853.00-854.00-855.00-856.00-857.00-858.00-859.00-860.00-861.00-862.00-863.00-864.00-865.00-866.00-867.00-868.00-869.00-870.00-871.00-872.00-873.00-874.00-875.00-876.00-877.00-878.00-879.00-880.00-881.00-882.00-883.00-884.00-885.00-886.00-887.00-888.00-889.00-890.00-891.00-892.00-893.00-894.00-895.00-896.00-897.00-898.00-899.00-900.00-901.00-902.00-903.00-904.00-905.00-906.00-907.00-908.00-909.00-910.00-911.00-912.00-913.00-914.00-915.00-916.00-917.00-918.00-919.00-920.00-921.00-922.00-923.00-924.00-925.00-926.00-927.00-928.00-929.00-930.00-931.00-932.00-933.00-934.00-935.00-936.00-937.00-938.00-939.00-940.00-941.00-942.00-943.00-944.00-945.00-946.00-947.00-948.00-949.00-950.00-951.00-952.00-953.00-954.00-955.00-956.00-957.00-958.00-959.00-960.00-961.00-962.00-963.00-964.00-965.00-966.00-967.00-968.00-969.00-970.00-971.00-972.00-973.00-974.00-975.00-976.00-977.00-978.00-979.00-980.00-981.00-982.00-983.00-984.00-985.00-986.00-987.00-988.00-989.00-990.00-991.00-992.00-993.00-994.00-995.00-996.00-997.00-998.00-999.00-1000.00

Graz: Ugr. Mihály gondnok, Tel.: 0043-316/68 35 08; szentmise a hónap első vasárnapján 10.00 órakor, a többi vasárnaponként 17.00 órakor a Welsche-Kirche-ben, Griesplatz 30, sz.

Innsbruck: Dr. Magda Szilveszter diakónus, Tel.: 0043-512/204 103. Szentmise minden hónap 2. vasárnapján, Richard Wagner Str. 3.

Linz: Ft. Szabó Ernő, Ungarnseelsorgezentrum d. Diözese Linz, Petrinumstr. 12, Haus 7, A-4040 Linz, Tel.: 0043-732/736581-4492 (iroda), -4493 (lakás), -4494 (Fax), E-Mail: ernest.szabo@dioezese-linz.at; Misézó helyek: Linz, Wels.

Klagenfurt: Ft. Norbert Jakob, Tel.: 0043-4733/232v. 0043-6768/727444. E-Mail: janiorath@freemail.hu; Szentmise minden hónap utolsó vasárnapján 13.00-14.00-15.00-16.00-17.00-18.00-19.00-20.00-21.00-22.00-23.00-24.00-25.00-26.00-27.00-28.00-29.00-30.00-31.00-32.00-33.00-34.00-35.00-36.00-37.00-38.00-39.00-40.00-41.00-42.00-43.00-44.00-45.00-46.00-47.00-48.00-49.00-50.00-51.00-52.00-53.00-54.00-55.00-56.00-57.00-58.00-59.00-60.00-61.00-62.00-63.00-64.00-65.00-66.00-67.00-68.00-69.00-70.00-71.00-72.00-73.00-74.00-75.00-76.00-77.00-78.00-79.00-80.00-81.00-82.00-83.00-84.00-85.00-86.00-87.00-88.00-89.00-90.00-91.00-92.00-93.00-94.00-95.00-96.00-97.00-98.00-99.00-100.00-101.00-102.00-103.00-104.00-105.00-106.00-107.00-108.00-109.00-110.00-111.00-112.00-113.00-114.00-115.00-116.00-117.00-118.00-119.00-120.00-121.00-122.00-123.00-124.00-125.00-126.00-127.00-128.00-129.00-130.00-131.00-132.00-133.00-134.00-135.00-136.00-137.00-138.00-139.00-140.00-141.00-142.00-143.00-144.00-145.00-146.00-147.00-148.00-149.00-150.00-151.00-152.00-153.00-154.00-155.00-156.00-157.00-158.00-159.00-160.00-161.00-162.00-163.00-164.00-165.00-166.00-167.00-168.00-169.00-170.00-171.00-172.00-173.00-174.00-175.00-176.00-177.00-178.00-179.00-180.00-181.00-182.00-183.00-184.00-185.00-186.00-187.00-188.00-189.00-190.00-191.00-192.00-193.00-194.00-195.00-196.00-197.00-198.00-199.00-200.00-201.00-202.00-203.00-204.00-205.00-206.00-207.00-208.00-209.00-210.00-211.00-212.00-213.00-214.00-215.00-216.00-217.00-218.00-219.00-220.00-221.00-222.00-223.00-224.00-225.00-226.00-227.00-228.00-229.00-230.00-231.00-232.00-233.00-234.00-235.00-236.00-237.00-238.00-239.00-240.00-241.00-242.00-243.00-244.00-245.00-246.00-247.00-248.00-249.00-250.00-251.00-252.00-253.00-254.00-255.00-256.00-257.00-258.00-259.00-260.00-261.00-262.00-263.00-264.00-265.00-266.00-267.00-268.00-269.00-270.00-271.00-272.00-273.00-274.00-275.00-276.00-277.00-278.00-279.00-280.00-281.00-282.00-283.00-284.00-285.00-286.00-287.00-288.00-289.00-290.00-291.00-292.00-293.00-294.00-295.00-296.00-297.00-298.00-299.00-300.00-301.00-302.00-303.00-304.00-305.00-306.00-307.00-308.00-309.00-310.00-311.00-312.00-313.00-314.00-315.00-316.00-317.00-318.00-319.00-320.00-321.00-322.00-323.00-324.00-325.00-326.00-327.00-328.00-329.00-330.00-331.00-332.00-333.00-334.00-335.00-336.00-337.00-338.00-339.00-340.00-341.00-342.00-343.00-344.00-345.00-346.00-347.00-348.00-349.00-350.00-351.00-352.00-353.00-354.00-355.00-356.00-357.00-358.00-359.00-360.00-361.00-362.00-363.00-364.00-365.00-366.00-367.00-368.00-369.00-370.00-371.00-372.00-373.00-374.00-375.00-376.00-377.00-378.00-379.00-380.00-381.00-382.00-383.00-384.00-385.00-386.00-387.00-388.00-389.00-390.00-391.00-392.00-393.00-394.00-395.00-396.00-397.00-398.00-399.00-400.00-401.00-402.00-403.00-404.00-405.00-406.00-407.00-408.00-409.00-410.00-411.00-412.00-413.00-414.00-415.00-416.00-417.00-418.00-419.00-420.00-421.00-422.00-423.00-424.00-425.00-426.00-427.00-428.00-429.00-430.00-431.00-432.00-433.00-434.00-435.00-436.00-437.00-438.00-439.00-440.00-441.00-442.00-443.00-444.00-445.00-446.00-447.00-448.00-449.00-450.00-451.00-452.00-453.00-454.00-455.00-456.00-457.00-458.00-459.00-460.00-461.00-462.00-463.00-464.00-465.00-466.00-467.00-468.00-469.00-470.00-471.00-472.00-473.00-474.00-475.00-476.00-477.00-478.00-479.00-480.00-481.00-482.00-483.00-484.00-485.00-486.00-487.00-488.00-489.00-490.00-491.00-492.00-493.00-494.00-495.00-496.00-497.00-498.00-499.00-500.00-501.00-502.00-503.00-504.00-505.00-506.00-507.00-508.00-509.00-510.00-511.00-512.00-513.00-514.00-515.00-516.00-517.00-518.00-519.00-520.00-521.00-522.00-523.00-524.00-525.00-526.00-527.00-528.00-529.00-530.00-531.00-532.00-533.00-534.00-535.00-536.00-537.00-538.00-539.00-540.00-541.00-542.00-543.00-544.00-545.00-546.00-547.00-548.00-549.00-550.00-551.00-552.00-553.00-554.00-555.00-556.00-557.00-558.00-559.00-560.00-561.00-562.00-563.00-564.00-565.00-566.00-567.00-568.00-569.00-570.00-571.00-572.00-573.00